

Teille on lähetys

Vuoden 2013 Helsingin Lähetysjuhlien
kävijäkyselyn tutkimusraportti

Antti Räsänen & Timo Ryhänen

tutkimuskes

KIRKON TUTKIMUSKESKUS⁺

Teille on lähetys

Vuoden 2013 Helsingin Lähetysjuhlien kävijäkyselyn tutkimusraportti

Antti Räsänen & Timo Ryhänen

ISBN 978-951-693-337-8
ISSN 2341-7641

Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 39

SISÄLLYS

1 Johdanto	3
2 Sosiaalinen pääoma – lisäarvoa verkostoista	5
2.1 Sosiaalisen pääoman elementit: luottamus ja vastavuoroisuus	5
2.2 Sidostava, silloittava ja uskonnollinen pääoma	6
2.3 Vapaaehtoisuus ja lähetyskannatus	8
3 Lähetysjuhlavieraat	10
3.1 Ikä, sukupuoli ja uskonnollisuus	10
3.2 Lähetysjuhlavieraiden kotiseutu ja osallistumiskerrat juhlille	12
3.3 Kyselyyn vastaamispaikka	14
4 Syyt osallistua Lähetysjuhlille	16
4.1 Osallistumissyiden viisi ulottuvuutta	16
4.2 Osallistumisen syitä selittävät tekijät	18
5 Lähetysjuhlien luonne	22
5.1 Lähetysjuhlat juhlana ja hengellisenä tapahtumana	22
5.2 Lähetysjuhlat – kokonaisvaltainen kokemus	24
5.3 Lähetysjuhlien sisällöllinen ja kokemuksellinen arviointi	26
6 Lähetysjuhlien painopisteet	29
6.1 Mihin juhlilla tulisi paneutua?	29
6.2 Lähetysseuran strategian tavoitteiden toteutuminen	32
6.3 Lähetysjuhlat – miten usein ja kuinka monta päivää?	34
7 Lahjoittaminen Lähetysseuralle	35
7.1 Viimeisen vuoden aikana lahjoittaneet	35
7.2 Ei-lahjoittamisen ennuste	36
7.3 Säännöllisen lahjoittamisen selittäjät	37
7.4 Lahjoittamisen lisäämiseen vaikuttavat tekijät	39
8 Tulosten tulkinta ja johtopäätökset	42
8.1 Lähetysjuhlien osallistujat	42
8.2 Osallistumissyöt Lähetysjuhlille	43
8.3 Lähetysjuhlien luonne	45
8.4 Lähetysjuhlien painopisteet	45
8.5 Lahjoittaminen	47
Kirjallisuus	49

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen nimenä on vuoden 2013 Helsingin Lähetysjuhlien motto: ”Teille on lähetys”. Kirjeen, viestin tai paketin lähettäjällä on vastaanottajalle jotakin annettavaa. Käsillä oleva tutkimus pureutuu siihen, mikä oli Lähetysjuhlien anti ja miten se otettiin vastaan. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää Suomen Lähetysseuran järjestämille Lähetysjuhlille kesäkuussa 2013 osallistuneiden käsityksiä, mielipiteitä ja asenteita Lähetysjuhlista ja lähetystyöstä. Suomen Lähetysseuran vuosikokouksen yhteyteen syntyneet vuotuiset Lähetysjuhlat ovat säilyttäneet jotakin perusolemuksestaan alusta asti. Toisaalta juhlat ovat muuttuneet 154-vuotisen historiansa aikana valtavasti. Lähetystyö on kohdannut ja kohtaa jatkuvasti uudenlaisia haasteita. Yhteiskunnat ja ihmiset niin lähetyskentillä kuin kotimaassa ovat muuttuneet. Muutokset ovat vaikuttaneet Lähetysjuhlisiin monin tavoin.

Lähetysjuhlia on tutkittu jonkin verran eri näkökulmista ja eri konsulttien toimesta. Näin perusteellista kävijäkartoitusta kuin tämä tutkimus ei ole aikaisemmin tehty. Helsingissä pidetyillä Lähetysjuhlilla tarjoutui tilaisuus suorittaa kysely, johon lopulta vastasi 397 henkilöä. Tutkimusinstrumentiksi laadittiin neljän A4-sivun mittainen kyselylomake, jossa oli 113 muuttujaa. Lomaketta jaettiin lähetysjuhlavieraiden täytettäväksi neljässä eri paikassa: Paavalin kirkolla pidetyssä vuosikokouksessa, Messukeskuksessa, Alppilan kirkolla ja Agri-colan kirkolla, ja myös internetissä oli mahdollista vastata kyselyyn.

Lomakkeessa kysyttiin vastaajien taustatietoja ja juhlille osallistumiseen vaikuttaneita syitä. Vastaajien tuli arvioida, millainen tapahtuma Helsingin Lähetysjuhlat oli ja missä määrin Lähetysjuhlilla tulisi paneutua hengelliseen työhön, nuorisotyöhön, sosiaaliseen tai yhteiskunnalliseen työhön tai vaikkapa sielunhoidolliseen työhön niin kotimaassa kuin lähetyskohteissa. Katsottiin tarpeelliseksi selvittää myös Lähetysseuralle annettavaa taloudellista tukea ja sen edellytyksiä. Lomake laadittiin yhteistyössä Lähetysseuran kotimaantyon johtaja Satu Kantolan, kasvatus- ja koulutusyksikön päällikkö Timo Ryhäsen ja Helsingin yliopiston uskonnonpedagogiikan professori Antti Räsänen kesken. Tutkimusaineiston hankinnasta vastasi Ryhänen, datan analysoinnin suoritti Räsänen. Tutkimuksen tausta ja tulosten raportointi ovat Räsänen kirjoittamat osuudet, tulosten tulkinta on laadittu yhdessä. Suomen Lähetysseura on Timo Ryhäsen johdolla vastannut tutkimuksen kuluista ja käytännön järjestelyistä.

Tutkimus muodostuu kolmesta osasta. Ensimmäinen osa on taustaluku, jossa lukija perehdytetään sosiaalisen pääoman käsitteistöön. On keskusteltu paljon siitä, tuleeko sosiaalisia ja uskonnollisia liikkeitä tutkia erillisinä ilmiöinä vai yhdessä.¹ Liikkeitä yhdistäviä piirteitä on enemmän kuin erottavia: muun muassa uskonnolliset liikkeet, kuten sosiaalisetkin, toimivat muutoksen välineinä ja tuovat esille sen mitä pitävät pahana, vaarallisena tai ei-toivottuna ympäröivässä maailmassa.² Molemmissa ihmisten välinen vuorovaikutus on keskeisessä asemassa. Näin sosiaalinen pääoma muunnelmiseen sopii hyvin uskonnollista järjestöä koskevan tutkimuksen taustaksi.

Tutkimuksen toisessa osassa kuvaillaan lomakekyselyn tulokset. Raportti ei jää pelkästään tilastollisen kuvailun tasolle, vaan ilmiöiden välisiä riippuvuuksia ja asioiden syy-yhteyksiä

1 Ks. esim. Salomäki 2010, 119–123.

2 Salomäki 2010, 122–123.

tarkastellaan välillä hyvinkin tarkkaan tilastolliseen analyysiin perustuen. Raportissa tarkastellaan ensiksi Lähetysjuhilla kävijöiden taustatietoihin perustuen, millaista väkeä Lähetysjuhilla käy. Toiseksi selvitetään osallistumissyitä ja kolmanneksi vastaajien käsityksiä Helsingin Lähetysjuhlista. Neljännessä kokonaisuudessa tutkitaan, millaisiin sisältöihin Lähetysjuhilla ylipäätään tulisi keskittyä. Raportin viides osa-alue tarkastelee vastaajien taloudellista lahjoittamista Lähetysseuralle. Tutkimuksen päätösosassa keskustellaan tuloksista, tulkitaan niitä ja tehdään johtopäätöksiä käytäntöä ja tulevaisuutta ajatellen.

Tulokset hyödyttävät ennen kaikkea Lähetysseuraa, jonka strategiatyöhön ja toiminnan suunnitteluun tuloksista toivoaksemme on apua. Laajemmin ajatellen tutkimustulokset kuvaavat kirkon aktiivijäsenten ryhmää, olihan 83 prosenttia kyselyyn vastanneista seurakuntaaktiiveja. Tällaisia aktiivijäseniä on koko kirkon jäsenistöstä arviolta 16 prosenttia.³

3 Ks. Salminen 2014, 44.

2 SOSIAALINEN PÄÄOMA - LISÄARVOA VERKOSTOISTA

2.1 Sosiaalisen pääoman elementit: luottamus ja vastavuoroisuus

Kolmen viime vuosikymmenen aikana on tullut käyttöön lukuisia pääomakäsitteitä, kuten inhimillinen pääoma, kulttuurinen pääoma ja osaamispääoma sekä niiden vanavedessä sosiaalinen pääoma.⁴ Sosiaalinen pääoma -käsitteen esitti ensi kerran 1970-luvun lopulla Pierre Bourdieu eritellessään taloudellisen, kulttuurisen ja sosiaalisen pääoman koostumusta ja määrää.⁵ Käsite yleistyi nopeasti 1990-luvulla Robert Putnamin ansiosta. Hän laajensi sosiaalisen pääoman sovellusalaan vieden sen myös tiedeyhteisön ulkopuolelle populaariin käyttöön. Suomessa keskustelu sosiaalisesta pääomasta laajeni 1990-luvun loppupuolella.⁶

Sosiaalinen pääoma tarkoittaa sosiaalisten verkostojen tuottamaa pääomaa tai lisäarvoa. Sosiaalinen pääoma viittaa mihin tahansa sosiaalisten suhteiden tuottamaan ominaisuuteen tai asiaan, joka tuottaa yhteisön jäsenille mahdollisuuksia toimia yhdessä yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Ihminen hyötyy sosiaalisesta vuorovaikutuksesta, hänen kokemansa hyöty eli pääoman lisääntyminen voi olla monenlaista. Sosiaalinen pääoma on monitulkintainen käsite, mutta siitä huolimatta sitä on käytetty runsaasti eri tieteenaloilla ja myös tutkittu suhteellisen paljon. Sosiaalista pääomaa ei synny itsestään selvästi missä tahansa ihmisten välisessä vuorovaikutustilanteessa. Pääoman muodostumisella on kaksi edellytystä, luottamus ja vastavuoroisuus.⁷

Sosiaalisessa vuorovaikutuksessa toisen osapuolen toiminnan ja käyttäytymisen ennustettavuutta kutsutaan *luottamukseksi*. Sen tärkeä tehtävä on vähentää sosiaalisiin suhteisiin liittyvää sattumanvaraisuutta, jonka poissaolo puolestaan helpottaa vuorovaikutusta ja yhteistyötä. Sosiaalista pääomaa ei voi muodostua ilman vuorovaikutusta helpottavaa luottamusta. Toinen sosiaalisen pääoman mekanismi, *vastavuoroisuus*, parantaa kommunikaatiota. Se nopeuttaa informaation kulkua sosiaalisissa verkostoissa, mutta merkitsee samalla, että osapuolet kykenevät ymmärtämään toisiaan. He kykenevät jakamaan kognitiiviset kykynsä.⁸

Ruuskanen arvioi, että edellä esitetyt kaksi sosiaalisen pääoman mekanismia tuottavat sekä välitöntä että välillistä pääomaa.⁹ Välitön hyöty on, että luottamus ja vuorovaikutus tekevät ihmisten välisen vuorovaikutuksen jo sinällään miellyttävämmäksi. Välillistä hyötyä mekanismit tuottavat helpottamalla yhteistoimintaa, ongelmien havaitsemista ja niiden kollektiivista ratkaisemista. Silloin kun on saavutettu luottamus ja kommunikaatio toimii, vallitsee sosiaalinen koheesio, jota yhteiskunnallisella tasolla kutsutaan sopimusyhteiskunnaksi. Jos taas

4 Ruuskanen 2001, 1.

5 Bourdieu 1986, 241–258.

6 Ruuskanen 2001, 2–3, 21.

7 Putnam 2000, 19; Smidt 2003, 1–2.

8 Ruuskanen 2001, 45–46.

9 Ruuskanen 2001, 47.

luottamusta ei ole ja kommunikaatio on rajoittunutta, vallitsee amoraalinen individualismi. Siinä yhteistoiminta on vähäistä, pahimmillaan vallalla on ”kaikkien sotaa kaikkia vastaan”.¹⁰

Lähetysjuhlat ovat hengellinen tapahtuma ja samalla mitä suurimmassa määrin sosiaalinen tapahtuma. Kävijätutkimuksen tuloksia arvioitaessa on oleellista kysyä, tuottiko juhlille osallistuminen sosiaalista pääomaa. On selvitettävä, miten luottamus ja vastavuoroisuus heijastuvat juhlilla kävijöiden kokemuksissa. Eri sosiaaliset kontekstit tuottavat erilaista sosiaalista pääomaa. Seuraavaksi tarkastellaan yksityiskohtaisemmin sosiaalisen pääoman muotoja.

2.2 Sidostava, silloittava ja uskonnollinen pääoma

Sosiaalinen pääoma voi olla sidostavaa eli läheisyyttä luovaa pääomaa tai silloittavaa eli eroja kaventavaa pääomaa. Tietyin varauksin voidaan puhua myös uskonnollisesta pääomasta.

Sidostava pääoma (engl. bonding social capital) pitää ryhmän yhdessä helpottamalla ryhmän emotionaalista kiintymystä ja siten lisäten sosiaalista pääomaa. Se yhdistää ennestään samankaltaisia ihmisiä toisiinsa, jolloin ryhmän kiinteytyminen vahvistuu ja sen jäsenet saavat verkostostaan lisää sosiaalista pääomaa. Uskonnollisissa yhteisöissä on paljon ryhmiä, jotka on suunnattu valikoidulle sisäpiirille. *Silloittava pääoma* (engl. bridging social capital) puolestaan luo siteitä eri kulttuuristen ja sosioekonomisten ryhmien välille. Tavoitteena on kaventaa eri sosiaaliryhmien välisiä eroja. Yhteiskunnalliset liikkeet ja uskonnollisissa kontekstissa esimerkiksi ekumeeniset ja uskontojen kohtaamiseen tähtäävät ryhmät tuottavat sidostavaa sosiaalista pääomaa.¹¹

Häuberer on kiinnittänyt huomiota sidostavan ja silloittavan sosiaalisen pääoman etuihin ja haittoihin. Sidostava sosiaalinen pääoma auttaa ihmisiä selviytymään. Ryhmä tukee esimerkiksi erinäisissä elämäntilanteissa. Ryhmän jäsenten vastavuoroisuus ja keskinäinen solidaarisuus lisääntyvät. Tästä seuraa, että sidostava sosiaalinen pääoma voi johtaa voimakkaaseen lojaalisuuteen oman ryhmän sisällä, mutta vastakkainasetteluun ryhmien välillä. Vastakkainasettelusta on myös negatiivisia seurauksia.¹²

Silloittava pääoma tuottaa ulkoista hyötyä ja parantaa tiedonkulkua. Se on menestystekijä useille eri sosiaaliryhmille – siinä missä sidostava pääoma auttaa ryhmän sisällä jäseniään. Yksilön kannalta katsoen silloittava sosiaalinen pääoma monipuolistaa identiteettiä ja luo monitahoista vastavuoroisuutta.¹³

Kaiken kaikkiaan kummallakin sosiaalisen pääoman muodolla on tietyissä olosuhteissa vahvoja positiivisia vaikutuksia. Lisäksi niitä kumpaakin esiintyy samanaikaisesti. Kummankin sosiaalisen pääomalajin päällekkäisyys ja positiiviset vaikutukset kuvastuvat esimerkiksi, jonka Putnam otti Amerikan afrikkalaisten kirkoista Yhdysvalloissa. Ne luovat yhteyttä (bonding social capital) samaa rotua ja uskontoa olevien ihmisten välille, mutta myös kaventavat (bridging social capital) yhteiskuntaluokkien välisiä eroja.¹⁴

Uskonnolliset yhteisöt ja kirkot ovat merkittäviä sosiaalisen pääoman tuottajia. Putnamin mukaan Pohjois-Amerikassa uskonnolliset yhteisöt ovat tärkein yksittäinen sosiaalisen

10 Ruuskanen 2001, 47–48.

11 Häuberer 2011, 57–58; Nelson 2009, 421–422; Putnam 2000, 22–23.

12 Häuberer 2011, 58.

13 Häuberer 2011, 58.

14 Putnam 2000, 23.

pääoman lähde.¹⁵ Suomen tilanteesta ei ole arvioita, mutta kirkot, herätysliikkeet ja uskonnolliset järjestöt, kuten Lähetysseura, ovat maassamme merkittäviä toimijoita uskonnollisen pääoman lisäämisessä.

Kun uskonnolliset yhteisöt tuottavat sosiaalista pääomaa, onko se luonteeltaan jotenkin erityistä, niin että voisi puhua omanlaisestaan uskonnollisesta pääomasta? Pääasiallisesti uskonnollisessa kontekstissa syntynyt sosiaalinen pääoma on luonteeltaan aivan samankaltaista kuin mikä tahansa muukin sosiaalinen pääoma. Myös uskonnollisessa pääomassa investoidaan sosiaalisiin verkostoihin ja kontakteihin, uudet sosiaaliset resurssit puolestaan lisäävät inhimillistä ja taloudellista pääomaa. Niinpä sekä uskonnollinen että sosiaalinen pääoma muodostuvat investoinneista ja osallistumisesta verkostoihin ja aktiviteetteihin.¹⁶

Tarkemmin tutkien voidaan löytää hienopiirteisiä eroja sosiaalisen ja *uskonnollisen pääoman* välillä ja määritellä kolme uskonnollisen pääoman erityistä piirrettä. Nämä ovat uskonnollisen verkoston tiiviys, paikallisuus ja pääoman tuotos. Ensiksikin, jaettu vakaumus tekee uskonnollisesta pääomasta yhteisöllisesti tiiviin. Esimerkiksi kirkossakäynti on yksi mekanismi, jonka avulla yksilöt ja perheet kiinnittyvät verkostoihin ja ylläpitävät niitä. Tällaiset uskonnollisessa kontekstissa syntyneet verkostot mielletään keskimääräistä sosiaalista verkostoa tiiviimmiksi, koska jäsenet jakavat yhteisestä vakaumuksesta nousevat ideologiset ja moraaliset näkemykset – eivät siis vain sosiaalista verkostoa. Muodostuu kehä, jossa sitoutuminen uskonnolliseen organisaatioon parantaa sosiaalisen verkoston kiinteyttä sekä kuuluvuuden tunnetta ja verkoston solidaarisuus generoi ja ylläpitää uskonnollista sitoutumista ja kuulumista.¹⁷

Toinen erityispiirre on paikallisuus. Uskonnollinen pääoma on kankeaa siinä mielessä, että uskonnon tuomat hyödykkeet (so. pääoma) eivät ole ulosmitattavissa muualla, toisessa yhteisössä tai toisessa maassa, ei ainakaan niin helposti kuin muu sosiaalinen pääoma. Myersin mukaan useimmat inhimillisen ja taloudellisen pääoman muodot ovat siirrettävissä paikasta toiseen, mutta uskonnollinen pääoma on paikka-spesifiä ja sovellettavissa vain nykyisessä uskonnollisessa organisaatioissa ja sosio-uskonnollisessa verkostossa.¹⁸

Kolmas tyypillinen piirre on, että uskonnollinen pääoma tuottaa pääasiassa uskonnollisia tuloksia, muu sosiaalinen pääoma luo kosolti ei-sosiaalisia tuloksia, kuten inhimillistä ja taloudellista pääomaa. Ja silloinkin kun uskonnollinen pääoma luo ei-uskonnollisia tuloksia, kuten esimerkiksi lastenhoitoapu perheille, sijoittuvat nämä tuotokset tiettyyn sosio-uskonnolliseen kontekstiin. Uskonnolliset verkostot eivät perustu yksinomaan etuihin, jotka jäsenyys aiheuttaa, vaan ne muodostuvat yksilöistä, jotka jakavat saman ideologian.¹⁹

Uskonnollisen pääoman tiiviyydestä, paikallisuudesta ja (uskonnollisesta) tuotoksesta seuraa, että se on luonteeltaan vahvasti ryhmän sidosteisuutta lisäävää (binding capital) pääomaa. Helsingin Lähetysjuhlien ohjelmassa oli sellaista mitä juhlilla ei aikaisemmin niin paljon ollut: panostettiin uskontojen väliseen dialogiin ja yritettiin tavoittaa uusia ihmisiä. On mielenkiintoista tarkastella lähetysjuhlavieraiden käsityksiä suhteessa uuteen ja erilaiseen. Sosiaalisen pääoman termein olisi pitänyt syntyä silloittavaa sosiaalista pääomaa. Sosiaalisen pääoman käsitteisiin palataan tulosten pohdinnan yhteydessä. Tämän tutkimuksen tuloksia

15 Putnam 2000, 66.

16 Smidt 2003, 2; Myers 2000, 760.

17 Myers 2000, 759.

18 Myers 2000, 761.

19 Myers 2000, 761.

tullaan tarkastelemaan sidostavan ja silloittavan pääoman näkökulmista, unohtamatta uskonnollista pääomaa.

2.3 Vapaaehtoisuus ja lähetyskannatus

Lähetysseura tarvitsee toimintansa ja taloutensa turvaksi vapaaehtoisten panosta. Lähetysjuhlat kilpailevat kävijöistä muiden hengellisten tapahtumien kanssa. Lähetysjuhlilla on tietty vakiintuneiden kävijöiden joukko, esimerkiksi sopimuseurakunnat voivat lähettää edustajansa vuosikokoukseen. Uusien ihmisten sitouttaminen Lähetysseuraan ja Lähetysjuhliin ei ole nykymaailmassa helppoa.

Nelson toteaa, että kehittyneissä demokratioissa ympäri maailman osallistuminen hyväntekeväisyystyöhön ja -järjestöihin on laskenut, ja kyynisyys ja epäluottamus ovat vastaavasti lisääntyneet erityisesti nuorten aikuisten keskuudessa. Hän pitää tätä lisääntyneen anonyymisyyden (persoonattomuus, kasvottomuus) ja teknologiaan orientoituneen modernin yhteiskunnan aiheuttamana. Nykymaailma edistää individualismia ja eristäytymistä, jotka toimivat sosiaalisten verkostojen muodostumista vastaan. On myös huomautettu, että länsimaissa individualismin mukanaan tuomat ongelmat ovat erityisen vakavia köyhissä yhteiskunnissa, joissa sosiaaliset muutokset ovat olleet nopeita. Individualistiset trendit yhteiskunnassa estävät uskonnollisten yhteisöjen koheesiota.²⁰

Yllä esitetty kuva hyvien sosiaalisten verkostojen muodostumisesta on pessimistinen. Onko vapaaehtoistyö näivettymässä? Miten on laita Lähetysseuran ja lähetyskannatuksen Suomessa? Tarkastelen tätä joidenkin Kirkon tutkimuskeskuksen tilastoista poimittujen lukujen valossa.

Vuosien 2007 ja 2011 Gallup Ecclesiastica (GE) -aineistojen mukaan neljä prosenttia suomalaisista ilmoitti osallistuvansa vapaaehtoistyöhön seurakunnassa vähintään kerran kuukaudessa. Vähintään kerran vuodessa osallistuvien osuus nousi kahdeksasta yhdeksään prosenttiin mainittujen vuosien välisenä aikana. Vapaaehtoistyöhön osallistuminen ei siis ole kovin yleistä, mutta ei luvuista kuvastu myöskään kiinnostuksen väheneminen tai ihmisten kyynistyminen. Vuosien 2007 ja 2011 vertailu osoittaa lähetystyön toimintamuotojen vapaaehtoistyöntekijöiden määrän vähentyneen yli kahdella tuhannella henkilöllä – 15 897:stä 13 752:een. Lähetyskannatuksessa oli siis lievää laskua, mutta mikä mielenkiintoista, samanaikaisesti lähetystyön toimintamuotoihin osallistuneiden määrä nousi 466 796:sta 555 510:een. Nousu johtuu pitkälti tilaisuuksien määrän lisääntymisestä. Esitetyistä luvuista voi päätellä lähetyksiinnostuksen hienoisesti laskeneen ja lähetystyön toimintamuotojen kirkollistuneen työntekijävetoisemmaksi vapaaehtoisuuden kustannuksella.²¹

Mitä lähetystyön sisältöön tulee, vuoden 2007 GE-aineiston perusteella suomalaisista 65 prosenttia arvioi kirkon hoitaneen lähetystyön hyvin. Sijoitus on yhdeksäs heti kirkollisten toimitusten, hautausmaiden hoidon, lapsityön ja jumalanpalvelusten toteuttamisen jälkeen kaikkiaan 34 kohtaa käsittäneellä listalla. Luvut kertovat arvostuksesta kirkon lähetystyötä kohtaan, työtä, joka kanavoituu pitkälti Suomen Lähetysseuran kautta, sillä 96 prosentilla seurakunnista oli sopimus Lähetysseuran kanssa.²²

20 Nelson 2009, 400–402.

21 Monikasvoinen kirkko 2008, 35; Haastettu kirkko 2012, 37, 247.

22 Monikasvoinen kirkko 2008, 51, 216.

Kirkon jäsenistön piirissä lähetystyöllä ja Suomen Lähetysseuralla on suhteellisen arvoitettu asema ja vakaa kannatus. Lähetysseura luotaa strategiassaan toimintansa suuntaa. Lähetystyö ei ole ulkomailla samanlaista kuin vuosikymmeniä sitten. Se ei ole myöskään sitä, mitä ihmiset keskimäärin kotimaassa kuvittelevat sen olevan. Suomen Lähetysseurassa tuskin on välttytty pohtimasta Colemanin esiin nostamaa dilemmaa. Hän kirjoittaa, että uskonnollisten järjestöjen ongelmaksi voi muodostua todistuksen (=julistuksen) ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden (=palvelu) välinen ristiriita. Niiden välillä on jännite. Coleman toteaa, ettei yksikään uskonnollinen liike voi selviytyä vain vaikuttavuuden ja sosiaalisen toiminnan keinoin. Ennen pitkää on kysyttävä oman uskonnollisen totuuden perään. Eri uskonnolliset yhteisöt ratkaisevat jännitteen eri tavoin, mutta tasapaino todistuksen ja vaikuttavuuden välillä järkkyy herkästi, ja se on löydettävä aina uudestaan.²³

23 Coleman 2003, 43.

3 LÄHETYSJUHLAVIERAAT

3.1 Ikä, sukupuoli ja uskonnollisuus

Alle 25-vuotiaita osallistujista oli vain kymmenen prosenttia, ja iän mediaani oli 56 vuotta, eli puolet osallistujista oli ylittänyt tuon iän. Lähetysjuhlilla kävijöiden keski-ikä oli 53 vuotta. Nuoret ja nuoret aikuiset eivät osallistuneet Lähetysjuhlille samassa määrin kuin keski-ikäiset tai eläkeläiset.

Helsingin Lähetysjuhlien kävijäkyselyyn vastanneista suurin osa oli naisia (77 %; N = 307) ja miesten osuus jää 23 prosenttiin (N = 90). Tarkasteltaessa naisten ja miesten jakautumista ikäryhmiin (Taulukko 1) kiinnittyy huomio erityisesti kahteen seikkaan: Ensiksikin, Lähetysjuhlille osallistuu enimmäkseen varttunutta, hyvinkin iäkästä väkeä. Naisosallistujien keski-ikä on 52 vuotta ja miesten 55 vuotta. Toiseksi havaitaan nuorimmasta ikäryhmästä, että pojat ja nuoret miehet eivät osallistu Lähetysjuhlille.

Taulukko 1. Ikäryhmät; % (n).

	nuori/nuori aikuinen	keski- ikäinen	eläkeläinen	yhteensä
nainen	21	45	34	100 (307)
mies	12	53	34	100 (90)
yhteensä	19	47	34	100 (397)

Poikien ja nuorten miesten osuus lähetysjuhlavieraista oli hyvin pieni suhteessa tyttöihin ja nuoriin naisiin. Keski-ikäisiä miehiä on sen sijaan osallistunut suhteessa enemmän kuin keski-ikäisiä naisia. Eläkeläisten suhteelliset osuudet sekä naisten että miesten ryhmistä olivat yhtä suuret.

Kyselyyn vastanneet olivat evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä (98 %), loput kuuluivat ortodoksiseen kirkkoon tai joihinkin muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin. Tulos ei yllätä, kuten ei sekään, että kyselyyn vastanneet olivat suurimmaksi osaksi sängen lujasti Jumalaan uskova väkeä. Suurimmalle osalle (81 %; N = 321) usko Jumalaan on koko elämän luja perusta, ei siis ole kyse vain jumalauskon olemassaolosta, vaan koko elämää syvältä luotaavasta vakaumuksesta. Vastaajajoukosta 18 prosenttia (N = 71) oli valinnut vastausvaihtoehdon *uskon, että Jumala on olemassa*. Epäilyn tai epäuskon vastausvaihtoehdon oli valinnut kuusi henkilöä.

Jumalanpalvelukseen ja ehtoolliselle osallistumista mitanneista muuttujista muodostettiin yhdistetty, kolmiluokkaiseksi skaalattu muuttuja kuvaamaan *kirkossakäyntiä*. Kaikista vastaajista 67 prosenttia (N = 271) käy viikoittain jumalanpalveluksessa ja ehtoollisella. Kuukausittain osallistuvia on 26 prosenttia (N = 103) vastaajista, ja pari kertaa vuodessa jumalanpalvelukseen ja ehtoolliselle osallistuvien osuus on seitsemän prosenttia (N = 27).

Seurakunnan toimintaan osallistumista ja yhteyttä kirkon työntekijöihin mitattiin kahdella muuttujalla: *osallistun seurakunnan järjestämään tilaisuuteen ja olen tavannut papin tai muun seurakunnan työntekijän*. Näistä muuttujista muodostettiin yhdistetty kolmiluokkainen muuttuja kuvaamaan seurakunta-aktiivisuutta. Koko vastaajajoukosta todellisia seurakunta-aktiiveja on 83 prosenttia (N = 334), sillä he osallistuvat toimintaan viikoittain. Kuukausittain osallistuvia on 13 prosenttia (N = 50) ja pari kertaa vuodessa osallistuvia on vähän, vain neljä prosenttia vastanneista (N = 16).

Vastaajien uskonnollisuutta tarkasteltiin myös kysymällä, miten usein he keskustelevat läheisten ihmisten kanssa uskontoon liittyvistä asioista. Tällä tahdottiin mitata *yksityistä uskonnonharjoittamista*, eli kirkossakäyntiä ja seurakunnan tilaisuuksiin osallistumista sisäistyneempää ja yksityisempää uskonnollisuutta. Vajaa puolet vastaajista (47 %; N = 185) ilmoitti keskustelevansa päivittäin uskontoon liittyvistä asioista läheistensä kanssa. Viikoittain näin raportoi tekevänsä hieman alle kolmannes (31 %; N = 123). Satunnaisesti noin kerran kuukaudessa uskonnollisista asioista keskustelee 22 prosenttia (N = 88) vastaajista.

Millainen tutkimusjoukko on uskonnollisuutta mitanneiden muuttujien valossa tarkasteltuna? Lähetysjuhlille osallistuu enimmäkseen usein ja säännöllisesti seurakuntansa toimintaan osallistuvia seurakunta-aktiiveja, kuukausittain seurakunnan toimintaan osallistui vain 13 prosenttia vastanneista ja vain neljä prosenttia vastanneista toimii seurakunnassa kerran tai pari kertaa vuodessa. Lähetysjuhlille osallistujat ovat ahkeria kirkossakävijöitä, sillä kaksi kolmasosaa käy viikoittain kirkossa, neljännes kuukausittain. Moni varmasti myös työnsä vuoksi. Pieni, seitsemän prosentin osuus vastaajista käy kirkossa vain pari kertaa vuodessa. Yksityinen uskonnonharjoittaminen, kun sitä mitattiin lähipiirin kanssa käytävien keskustelujen määrällä, oli hieman julkista uskonnonharjoittamista harvinaisempaa. Vajaa puolet keskusteli päivittäin uskonnollisista asioista, vajaa kolmannes viikoittain ja loput (22 %) satunnaisesti.

Lähetysjuhlilla kävijät edustavat kokonaiskirkon kannalta merkittävää segmenttiä, jota kuvaa ikääntyneisyys, kirkkoon sitoutuminen ja uskollisuus sekä perinteellisyys. He osallistuvat paikallisseurakuntansa toimintaan erityisen aktiivisesti, ja kirkon jäsenyydellä on heille merkitystä. Jäsenyys antaa aidosti sidostavaa sosiaalista pääomaa, joka lisää kuulumisen tunnetta.

Vastaajista neljä viidestä osallistuu seurakunnan toimintaan viikoittain ja puolet keskustele uskonnollisista aiheista päivittäin. Aktiiviset seurakuntalaiset muodostavat varsin vahvan uskonnollisen verkoston, joka ei ole vain sosiaalinen luonteeltaan. Verkoston jäsenet jakavat saman ideologian.²⁴ Monelle osa jaettavaa ideologiaa on vuotuinen osallistuminen Lähetysjuhlille. Osallistuminen samalla sitouttaa ja hoitaa jo ennestään vahvaa uskonnollisen pääoman kehää. Lähetysjuhlille osallistuminen, osana kirkon organisaatioon sitoutumista, parantaa sosiaalisen verkoston kiinteyttä sekä kuulumisen tunnetta, ja verkoston solidaarisuus generoi ja ylläpitää uskonnollista sitoutumista ja kuulumista.²⁵

²⁴ Myers 2000, 761.

²⁵ Myers 2000, 759.

3.2 Lähetysjuhluvieraiden kotiseutu ja osallistumiskerrat juhlille

Läänit hallinnollisina alueina lakkautettiin vuoden 2010 alusta, mutta läänijaon oletettiin olevan vielä tuoreessa muistissa, joten kysyttiin läänien perusteella, mistä vastaajat olivat juhlille tulleet.

Helsingin 2013 Lähetysjuhlien kävijäkyselyyn vastanneista 29 prosenttia asuu pääkaupunkiseudulla, Länsi-Suomen läänin alueella 25 prosenttia, Etelä-Suomen läänin alueella 19 prosenttia ja Itä-Suomen läänin alueella 15 prosenttia. Oulun ja Lapin lääneistä kävijöitä oli vähemmän (10 ja 2 %). Juhlien pitopaikka vaikuttaa osallistumiseen. Mitä pidempi matka juhlille, sitä laimeampi osallistuminen.

Kaikista kyselyyn vastanneista 27 prosenttia on pääkaupunkiseudun suurista kaupungeista (Helsinki, Espoo, Vantaa), seuraavina ovat Länsi-Suomen läänin (13 %) ja Etelä-Suomen läänin (12 %) pienistä ja keskisuurista kaupungeista kotoisin olevat vastaajat. Itä-Suomen läänin pienistä ja keskisuurista kaupungeista vastaajia on ollut yhdeksän prosenttia.

Lähetysjuhlien pitäminen Helsingissä näkyi juhlavieraiden kotimatkan pituuden lisäksi myös siinä, millaisilta paikkakunnilta juhlavieraat olivat tulleet. Kyselyyn vastanneista 35 prosenttia ilmoitti kotipaikkakuntansa olevan yli 100 000 asukkaan suurkaupunki, yli 30 000 asukkaan kaupunkilaisten osuus oli 26 prosenttia. Pikkukaupunkilaisten osuus oli vastaavasti 15 prosenttia. Maaseudun taajamista ja haja-asutusalueilta tulleiden osuus oli 23 prosenttia. Näyttää siltä, että juuri pitopaikkansa vuoksi Lähetysjuhlat oli vuonna 2013 Etelä-Suomen kaupungeissa asuvien juhla. Väli- ja Pohjois-Suomen osuus kävijöistä oli melko vähäinen, he muodostivat hieman vajaan neljänneksen kävijäjoukosta ja tulivat maaseudulta kaupunkien ulkopuolelta.

Suomen väestöstä pääosa asuu verrattain pienellä alueella maan eteläisimmissä osissa. Sen suhteen Lähetysjuhlien kävijäjoukko vastaa maan olosuhteita. Mitä tulee väestön uskonnollisuuteen, Lähetysjuhlien vierasjoukko on tullut seuduilta, joita pidetään keskimääräistä maallistuneempina alueina maassamme. Tämä ei kuitenkaan näy osallistujien uskonnollisuudessa, vaan he päinvastoin edustavat keskivertokansalaista, saati ruuhkasuomalaista, uskonnollisempaa väestönosaa.

Kovin rohkeille tulkinnoille lähetysjuhlakävijöiden kotiseutu ei anna pohjaa. Kiinnostavaa on, että vaikka juhlat ovat valtakunnalliset, määrittelee juhlien pitopaikka osallistujajoukkoa. Vuonna 2013 osallistuttiin keskimääräistä maallistuneemmasta osasta Suomea Lähetysjuhlille, joilla panostettiin monikulttuurisuuteen, uskontodialogiin ja maahanmuuttajien paikkaan suomalaisissa seurakunnissa. Sosiaalisen pääoman edellytysten, luottamuksen ja vastavuoroisuuden, rakentamisessa päästiin juhlilla hyvin alkuun. Tätä pääomaa on mahdollista jakaa paikallisseurakunnissa.

Ensikertalaisia Lähetysjuhlilla oli suhteellisen paljon, sillä 18 prosenttia (N = 72) kävijöistä ilmoitti osallistuvansa ensimmäistä kertaa. Yksittäisistä käyntikerroista toiseksi eniten oli niitä, jotka osallistuvat juhlille kymmenettä kertaa (12 %; N = 46). Osallistumiskertojen ryhmittely paljastaa mielenkiintoisia piirteitä aineistosta kokonaisuutena (Taulukko 2).

Taulukko 2. Lähetysjuhlien osallistajat; % ja (n).

	%	Keski-ikä vuosina	mediaani
ensikertalainen	18	43	42.5
tutustuja (2–4 krt.)	27	52	54
vakiintunut kävijä (5–10 krt.)	36	54	58
konkari (yli 10 krt.)	20	61	64
yhteensä	100 (391)	53	56

Lähetysjuhlille osallistujien joukosta selvästi yli kolmannes oli vakiintuneita kävijöitä. Tutustujia, jotka osallistuivat toista, mutta eivät yli neljättä kertaa, on 27 prosenttia. Tästä joukosta mitä todennäköisimmin muodostuu ajan oloon uutta vakiintuneiden joukkoa. Ensikertalaisia ja konkareita on ollut suunnilleen saman verran. Kuten on luontevaa olettaa, vastaajien keski-ikä kohoaa osallistumiskertojen lisääntymisen myötä.

Taulukko 3. Osallistumiskerrat ikäryhmittäin; % ja (n).

	ensikertalainen	tutustuja (2–4 krt.)	vakiintunut kävijä (5–10 krt.)	konkari (yli 10 krt.)	yhteensä
nuori/nuori aikuinen	37	28	32	4	19 (76)
keski-ikäinen	19	27	35	20	47 (183)
eläkeläinen	8	24	40	28	34 (131)
yhteensä	18	26	36	20	100 (390)

län ja osallistumiskertojen välillä on ymmärrettävä riippuvuus. Muuttujat ikä (vuosina ilmoitettuna) ja Lähetysjuhlilla käyntikerrat korreloivat melko heikosti, mutta kuitenkin erittäin merkitsevästi ($r_{\text{Pearson}} = .31^{***}$). Selitysosuus jää ($r^2 = .096 \approx 10\%$) alhaiseksi. Edellä taulukoitujen muuttujien välillä on erittäin merkitsevä yhteys ($K^2 = 38.01$; $df=6$; $p = .000$; myös $r_{\text{Spearman}} = .29^{***} = r^2 = .084 \approx 8\%$). Yhteys muuttujien välillä, vaikka onkin tilastollisesti merkitsevä, ei ole kuitenkaan kovin voimakas lineaarinen riippuvuus. Tämä on nähtävissä taulukkoa 3 jo aivan silmämääräisesti tarkastellen. Nuorten/nuorten aikuisten joukossa ensi kertaa Lähetysjuhlille osallistuvia on toki eniten, mutta heistä lähes kolmannes (32 %) on jo vakiintuneita kävijöitä.

Ikäryhmä ja osallistumiskerrat riippuvat toisistaan, mutta selitysosuus on pieni. Niinpä jatkotarkasteluissa on tarpeen selvittää erikseen iän ja osallistumiskertojen yhteys kulloinkin tarkasteltaviin selitettäviin muuttujiin. Jonkin verran edellä mainitut muuttujat selittävät yhdessä ja toinen toisiaan, mutta on täysin mahdollista, että ne selittävät vaihtelua myös toisistaan erillisinä.

3.3 Kyselyyn vastaamispaikka

Kyselylomaketta jaettiin ja täytettiin eri tapahtumissa Lähetysjuhlilla. Eniten aineistoa karttui Paavalin kirkolla pidetystä vuosikokouksesta, siellä vastanneita oli koko aineistosta 35 prosenttia (N = 135). Vastaajajoukosta 27 prosenttia (N = 107) vastasi kyselyyn Messukeskuksessa. Alppilan kirkolla vastanneiden osuus puolestaan oli 15 prosenttia eli 60 henkilöä, internet-lomakkeeseen vastasi täsmälleen samansuuruinen joukko (15 %; N = 60). Agricolan kirkolla järjestetyissä nuorten tapahtumissa lomakkeen täytti 7 prosenttia (N = 27) koko vastaajajoukosta. Tulos kertoo varmasti sen, että eri tapahtumapaikoissa ei ollut vastattu yhtä aktiivisesti kyselyyn, mutta se kertoo myös osallistujamääristä eri tapahtumapaikoissa. Tämän aineiston perusteella on vaikea arvioida, oliko juhlien ohjelman profilointi onnistunut (esim. Alppilan ja Agricolan tilaisuudet). Naisten ja miesten osallistumisessa eri paikoissa järjestettyihin tilaisuuksiin ei ollut eroja. Kävijät eivät valikoitu erityyppisiin tilaisuuksiin sukupuolen mukaan.

Taulukossa 4 tarkastellaan taulukoituna Lähetysjuhlille osallistumiskertojen ja vastaamispaikan välistä riippuvuutta.

Taulukko 4. Osallistumiskerrat ja kyselyyn vastaamispaikka; prosenttiosuus ja (n).

	Messu- keskus	Agricolan kirkko	Alppilan kirkko	vuosi- kokous	internet	yhteensä % (N)
ensikertalainen	24	14	17	35	10	19 (71)
tutustuja; 2–4 krt	29	6	20	34	10	26 (100)
vakiintunut kävijä; 5–10 krt	26	7	11	35	21	36 (136)
konkari; yli 10 krt	30	1.4	18	36	15	19 (74)
yhteensä	27	7	16	35	15	100 (381)

Osallistumiskertojen määrän ja vastaamispaikan välillä ei ole tilastollisesti merkitsevää riippuvuutta ($K^2 = 18.30$; $df=12$; $p = .107$). Näyttää kuitenkin siltä, että ensikertalaiset ovat aavistuksen verran suosineet Agricolan kirkolla järjestettyjä tapahtumia. Näin tuli ollakin, olihan ensikertalaisista 39 prosenttia (N = 28) juuri nuoria tai nuoria aikuisia, joille Agricolan tapahtumat oli suunnattu. Lähetysjuhlille 2–4 kertaa osallistuneita, eli tutustujia, on ollut hieman yli odotusarvon Alppilan tapahtumissa, kun taas vakiintuneita kävijöitä (5–10 krt) on Alppilassa ollut liian vähän tasaiseen osallistujien jakaumaan suhteutettuna. Konkareita (yli 10 krt) puolestaan on osallistunut Agricolan tapahtumiin tasaiseen jakaumaan suhteutettuna hieman liian vähän.

Vaikka mitään selkeää trendiä osallistujaryhmien tilaisuuksiin osallistumisesta ei tuloksissa ole ja vaikka tulos perustuu vain siihen paikkaan, missä vastaaja on lomakkeen täyttänyt (emme tiedä osallistumisesta muualla), kertoo tulos varovasti tulkiten juhlien ohjelmaprofiloinnin onnistumisesta. Osallistujat ovat löytäneet juuri sinne, missä on ollut heille suunnattua ohjelmaa.

E erityisen selkeästi onnistuttiin Alppilan kirkon ohjelmassa, joka suunnattiin ”urbaaneille etsijöille, epäuskoisille ja epäselville”. Juuri Alppilassa painottuivat monikulttuurisuus ja dialogin rakentaminen erilaisille uskonnoille ja uskontulkinnolle. Panostus tuotti merkittäviä

kokemuksia osallistujille. Alppilan kirkon tapahtumat synnyttivät silloittavaa sosiaalista pääomaa.²⁶ Kokonaiskirkon kannalta seurakuntalaisten tavoittaminen ja kohtaaminen ovat suuria haasteita. Silloittavaa pääomaa ei synny ellei kirkon kynnystä madalleta ja avauduta tavanomaisten toimintatapojen ulkopuolelle. Lähetysjuhlilla toteutettu kohtaamiseen pyrkivä toimintamalli on rohkaiseva esimerkki siitä, miten ihmisiä voidaan tavoittaa.

26 Häuberer 2011, 58.

4 SYYT OSALLISTUA LÄHETYSJUHLILLE

Osallistumissyiden selvittämiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan 17 väittämää, joissa kysyttiin muiden ihmisten vaikutusta osallistumiseen, ammatillisia syitä sekä Lähetysjuhlien ohjelman ja lähetystyön kiinnostavuuden merkitystä osallistumiselle. Yksittäisistä syistä tärkeimmäksi nousi väittämä *olen kiinnostunut lähetystyöstä*, jonka keskiarvo oli 4.5 asteikolla yhdestä viiteen. Toiseksi painavin syy osallistua oli *halu tulla hengellisesti ravituksi* (ka = 3.8). Kolmanneksi tärkeimmät tekijät olivat *halu tietää enemmän lähetystyöstä* ja *juhlien ohjelman kiinnostavuus* (kummankin ka = 3.7).

Vähiten tärkeä syy osallistua lähetysjuhlille kiteytyi väittämässä *ei ollut muutakaan tekemistä* (ka = 1.5). Melko vähän osallistumiseen vaikuttivat muiden ihmisten toiveet (ka = 2.5) ja työn vuoksi osallistuminen (ka = 2.5).

Lähetysjuhlille osallistujat ovat varsin kiinnostuneita ja motivoituneita Lähetysjuhlista. Lähetysjuhlilta saatua uskonnollista pääomaa on mahdollista käyttää paikallisseurakuntien hyväksi. Juhlille osallistuneiden uskonnollinen pääoma on karttunut ja syventynyt. Juhlille tullaan uteliaina, siellä rakennutaan tiedollisesti ja hengellisesti. On paljolti paikallisseurakuntien vastuulla, miten hyvin Lähetysjuhlilla voimaantuneiden seurakuntalaisten uskonnollista pääomaa hyödynnetään, eli miten ”pääoman tulokset ulosmitataan”. Kysyä sopii myös, miten Lähetysseura voisi tukea näiden vapaaehtoisten toimintaa paikallisseurakunnissaan.

4.1 Osallistumissyiden viisi ulottuvuutta

Osallistumiseen vaikuttaneista tekijöistä toteutettiin faktorianalyysi pääakseliratkaisuna kokeiden suorakulmaista Varimax-rotatiota ja vinorotaatiota, joista jälkimmäinen osoittautui tulkinnallisesti erittäin selkeäksi. Muodostui viisi faktoria²⁷, jotka on raportoitu seuraavassa taulukossa (Taulukko 5).

²⁷ Ominaisarvokriteeri (>1) ylittyi viidellä faktorilla. Väittämien sopivuutta analyysiin selvitettiin KMO-mittaa (= .801) ja Bartlettin sfäärisyystestiä (K2 = 1946.8; df = 136; p = .000) käyttäen.

Taulukko 5. Faktorimatriisi.

	F1.	F2.	F3.	F4.	F5.	h2
m48 kiinnosti tietää, mitä lähetystyö on	.75					.55
m42 haluan tietää enemmän lähetystyöstä	.74					.58
m49 tahdon tutustua Lähetysseuraan	.77					.59
m47 haluan saada vastauksia uskonnollisiin kysymyksiini	.50					.48
m44 haluan tutustua uusiin ihmisiin	.41					.37
m40 on ollut tapana käydä		-.95				.83
m41 tapaan täällä tuttuja ja ystäviä		-.56				.40
m53 työn vuoksi			.85			.69
m46 kehittäkseni ammattitaitoani			.79			.68
m55 kohdatakseni eri tavalla uskovia ihmisiä				.85		.68
m54 toivon oppivani muista uskonnoista				.71		.58
m45 ohjelma on kiinnostava				.35		.38
m51 ei ollut muutakaan tekemistä					.57	.30
m50 olen kiinnostunut lähetystyöstä	(.33)				-.48	.45
m43 tulini muiden ihmisten pyynnöstä					.38	.28
faktorien ominaisarvot	4.76	1.89	1.62	1.29	1.05	
faktorien selitysosuudet (%)	28.0	11.1	9.5	7.6	6.2	62.4

Ensimmäisen faktorin kanssa korreloivat muuttujat kuvaavat uteliaisuutta lähetystyötä kohtaan ja halukkuutta tutustua Lähetysseuran toimintaan. On huomionarvoista, että myös uskonnollinen kysely (m47) ja tarve sosiaalisuuteen (m44) liittyvät ensimmäiseen faktoriin. Ensimmäiselle faktorille latautuneista muuttujista kuvastuu tiedonhalu, kiinnostus tai innostuneisuus. Näiden yhdistävien piirteiden perusteella ensimmäisen faktorin nimeksi on luontevaa antaa F1: lähetystyön kiinnostavuus, ja se kuvaa lähetystyön ja Lähetysseuran kiinnostavuutta lähetysjuhlille osallistumiseen vaikuttavana tekijänä. Faktorista muodostettiin samanniminen summamuuttuja S1: *lähetystyön kiinnostavuus*. Summamuuttujaan otettiin mukaan kaikki faktorille yli 0.30 latauksen saaneet muuttujat. Väittämän m44 lataus on melko alhainen, ja sen jättämistä pois summamuuttujasta harkittiin, mutta kun se paransi summamuuttujan reliabiliteettiä, ei sitä poistettu. Yhdistetyn muuttujan reliabiliteetti oli .82 Cronbachin alfa-kertoimella mitattuna.

Toiselle faktorille latautui vain kaksi itseisarvokriteerin (>.30) ylittävää muuttujaa: *on ollut tapana käydä lähetysjuhlilla ja tapaan täällä tuttuja ja ystäviä*. Toisen faktorin, kuten myös summamuuttujan S2, nimeksi annettiin *tottumus*. Summamuuttujan reliabiliteetti on suhteellisen korkea ($\alpha = .71$) muuttujien lukumäärään nähden.

Kolmannelle faktorille latautui kaksi muuttujaa: *työn vuoksi* ja *kehittäkseni ammattitaitoani*. Lataukset olivat voimakkaat. Faktori, kuten summamuuttujakin, sai nimen F3/S3: *työn takia*. Muuttujat kuvaavat selkeästi työhön ja ammattiin liittyviä osallistumissyitä Lähetysjuhlille. Reliabiliteettikerroin ($=.79$), samoin kuin muuttujien keskinäinen korrelaatio ($r = .66$) kuvastavat muuttujien yhtenäisyyttä.

Neljäs faktori muodostuu kolmesta muuttujasta (m55, m54 ja m45). Kahdessa ensimmäisessä on kyse erilaisten katsomusten ja ihmisten kohtaamisesta, eli syy osallistua Lähetysjuhlille on ollut toiseuden ja erilaisuuden tavoittaminen. Kolmas muuttuja (m45) käsitteli juhlien ohjelmaa, ja se latautui kahta edellistä heikommin faktorille. Nimekseen faktori sai

F4: *erilaisuuden kohtaaminen*. Samannimisestä summamuuttujasta jätettiin pois m45. Näin menetellen reliabiliteetiksi saatiin .79.

Viidennelle faktorille latautuneet muuttujat kuvaavat ulkokohtaisia syitä osallistua Lähetysjuhlille. Tällaisia ovat esimerkiksi toisten ihmisten toiveet tai vaikkapa paremman tekemisen puute. Faktori ja summamuuttuja nimettiin F5/S5: *paremman tekemisen puutteessa*. Kaikki faktorille latautuneet muuttujat otettiin mukaan summamuuttujaan, jonka reliabiliteetiksi saatiin .50.

Seuraavaan taulukkoon on koottu summamuuttujien keskiarvot.

Taulukko 6. Osallistumiseen vaikuttaneiden tekijöiden summamuuttujien keskiarvot sukupuolen mukaan (1=ei lainkaan...5=erittäin paljon).

	ka	s
S2 tottumus	3.3	1.2
S1 lähetystyön kiinnostavuus	3.2	.90
S4 erilaisuuden kohtaaminen	2.7	1.1
S3 työn takia	2.6	1.4
S5 paremman tekemisen puutteessa	1.9	.80

Summamuuttujien S2: *tottumus* ja S1: *lähetystyön kiinnostavuus* keskiarvot ovat korkeimmat. Ne kertovat sekä sidostavan että silloittavan sosiaalisen pääoman merkityksestä. On tärkeää, että Lähetysjuhlit säilyttävät perinteisen luonteensa ja kävijänsä. Lähetystyö kiinnostaa edelleen, myös kokeneita ja tottuneita juhlavieraita. Samalla on kuitenkin huolehdittava siltojen rakentamisesta eri ryhmien ja kokonaan uusien potentiaalisten osallistujien suuntaan. *Erilaisuuden kohtaaminen* (S4) ei ole ollut kovin painava syy osallistua Lähetysjuhlille. Keskiarvot asettuvat vastausvaihtoehdon ”ei vähän eikä paljon” alapuolelle, mutta kuitenkin melko kauas vastausvaihtoehdosta ”melko vähän”. *Työn vuoksi* (S3) Lähetysjuhlille on motivoitunut lähtemään melko vähän, tosin huomio kiinnittyy keskihajontaan, jonka suuruudesta päätellen toiset ovat juhlilla työnsä vuoksi, toiset eivät. Lähetysjuhlille ei osallistuta muuten vain, paremman tekemisen puutteessa, minkä osoittaa summamuuttujan S5 matala keskiarvo.

4.2 Osallistumisen syitä selittävät tekijät

Sukupuoli ei selittänyt merkitsevästi osallistumissyitä. Naisten osallistumiseen ovat yhtä voimakkaasti vaikuttaneet lähetystyön kiinnostavuus ja vanhasta tottumuksista juhlille tuleminen. Miehiä juhlille on vetänyt voimakkaimmin vanha tottumus, toiseksi voimakkain tekijä on ollut lähetystyön kiinnostavuus. Ikäryhmät poikkesivat toisistaan osallistumismotiivien tarkastelussa. On luonnollista, että aivan nuorimmassa ikäryhmässä (15–24-vuotiaat) ja kahdessa vanhimmassa ikäryhmässä (65–74- ja 75–87-vuotiaat) työn vuoksi ei ole osallistuttu Lähetysjuhlille. Yhdet ovat liian nuoria, toiset liian vanhoja ollakseen työn takia mukana juhlilla. Osallistumiskerta-muuttujan ryhmien (ensikertalainen – tutustuja – vakiintunut kävijä – konkari) keskiarvoissa oli erittäin merkitsevä ero kahdessa summamuuttujassa (ks. Taulukko 7). Ensikertalaiset eivät luonnollisesti voineet osallistua tottumukselta, kun taas vakiintuneilla kävijöillä ja konkareilla se on luontainen syy. Lähetysjuhlille ensikertalaiset ja juhlisiin tutustujat ovat osallistuneet Lähetysjuhlille hieman muita voimakkaammin paremman tekemisen puutteessa.

Taulukko 7. Osallistumiskerrat ja summamuuttujat S2 ja S5; ka, s ja F-testi.

	ensikertalainen		tutustuja		vakiintunut		konkari		F-arvo	p-arvo
	ka	s	ka	s	ka	s	ka	s		
S2 tottumus	2.0	.99	3.0	.94	3.7	.89	4.3	.78	91.26	.000
S5 paremman tekemisen puutteessa	2.3	.93	2.0	.78	1.8	.72	1.4	.61	15.38	.000

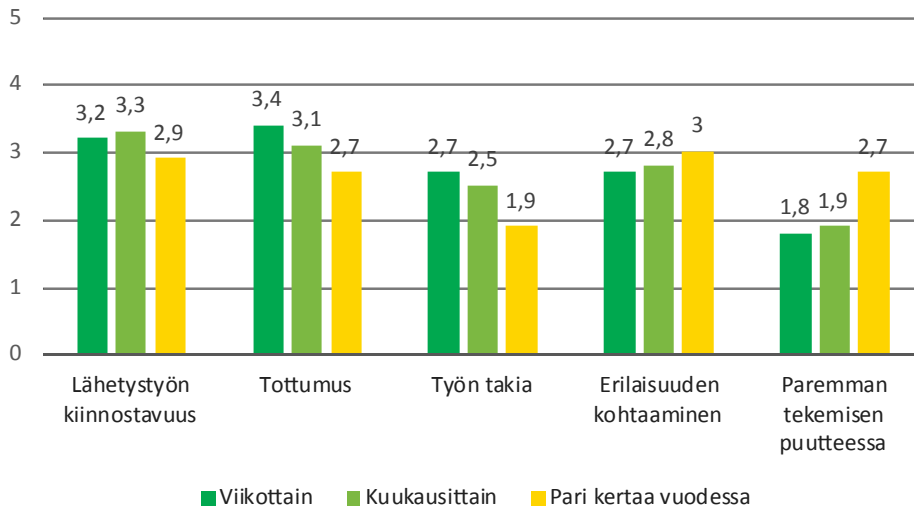
Vastaajajoukkoa luokiteltiin myös sen mukaan, miten he kuvailivat jumalasuhdettaan. Suurin osa (N = 321) valitsi vastausvaihtoehdon, jonka mukaan *luja usko Jumalaan on koko elämäni perusta*. Kuutta vastaajaa vaille loput (N = 71) valitsivat vaihtoehdon: *uskon, että Jumala on olemassa*. Valintojen välillä voi nähdä laadullisen aste-eron jumalasuhteessa.

Taulukko 8. S2 ja S5 jumalaukon mukaan; ka, s ja t-testi.

	luja usko Jumalaan on koko elämäni perusta		uskon, että Jumala on olemassa		t-arvo/df p-arvo
	ka	s	ka	s	
S2 tottumus	3.4	1.2	2.9	1.2	3.25/383 .001
S5 paremman tekemisen puutteessa	1.8	.75	2.3	.89	-4.78/384 .000

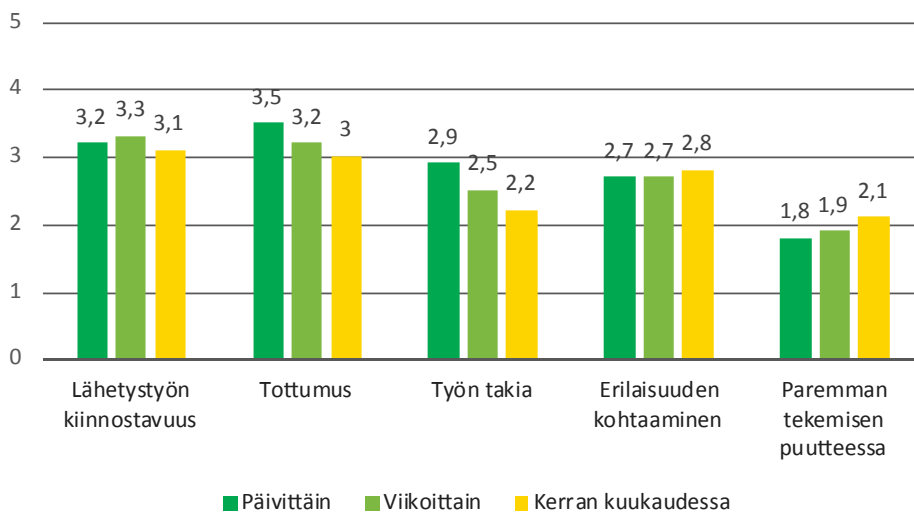
Tuloksen perusteella (Taulukko 8) hartaasti uskovat tulevat Lähetysjuhlille enemmän tottumuksen vuoksi, ymmärrettävästi, sillä enemmistö (60 %) heistä, joille usko Jumalaan on koko elämän perusta, on vakiintuneita Lähetysjuhlilla kävijöitä tai konkareita. Paremman tekemisen puute on puolestaan ollut osallistumismotiivina Jumalan olemassaoloon uskovilla useammin kuin Jumalaan hartaasti uskovilla. Niistä, jotka uskovat Jumalan olemassaoloon, reilusti yli puolet (59 %) on ensikertalaisia tai tutustujia Lähetysjuhlilla. He ovat osallistuneet juhlille spontaanisti ja kokeilumielellä toisin kuin vakiintuneet kävijät ja konkarit.

Osallistumista selittäväillä syillä ja lähetysjuhlavieraiden uskonnollisuudella oli joitakin yhteyksiä. Näistä tarkastellaan kirkossakäynnin ja yksityisen uskonnollisuuden yhteyttä osallistumiseen.

Kuvio 1. Osallistumissyiden (S1–S5) arviointi kirkossakäyntiaktiivisuuden mukaan.

Kirkossakäynti selittää ryhmien välistä vaihtelua summamuuttujissa *tottumus*, *työn takia* ja *paremman tekemisen puutteessa*.²⁸ Vähiten kirkossa käyvät lähetysjuhluvieraat eivät tule juhlille niin voimakkaasti tottumukselta kuin muut, he eivät myöskään osallistu juhlille työn vuoksi. Sitä vastoin nämä vähän kirkossa käyvät osallistuvat enemmän paremman tekemisen puutteessa Lähetysjuhlille.

Kuvio 2. Osallistumissytyt uskonnollisten keskustelujen mukaan (S1–S5).

Päivittäin uskonnollisista asioista keskustelevien ja kerran kuussa keskustelevien välillä paikallistettiin tilastollisesti merkitsevä ero summamuuttujissa *tottumus* ja *työn takia*.

²⁸ Ryhmien välisiä tilastollisia eroja tutkittiin Kruskal–Wallisin testillä, koska pari kertaa vuodessa kirkossa käyvien ryhmä oli liian pieni parametrisen testaamiseen. Kuvioissa on kuitenkin selvyden vuoksi raportoitu ryhmäkeskiarvot, vaikka testi ei perustu keskiarvojen vertailuun.

Vielä tarkastellaan ryhmien välisiä eroja osallistumissyissä vastauspaikan mukaan luokiteltuna. Eri paikoissa eri tilaisuuksiin osallistuvilla saattaisi olla eri syyt osallistua Lähetysjuhlille. Kyselyyn saattoi vastata internetissä, Messukeskuksessa, Agricolan tai Alppilan kirkolla tai vuosikokouksessa Paavalin kirkolla. Tuloksen mukaan ainut tilastollisesti merkitsevä ero on *tottumus*-summamuuttujassa. Internetissä kyselyyn vastanneet ovat osallistuneet Lähetysjuhlille muualla vastanneita enemmän tottumuksen motivoimana. Tulos on selitettävissä nettivastaajien profiilista käsin. Heistä nimittäin kolme neljäsosaa on naisia ja vieläkin enemmän (78 %) keski-ikäisten tai eläkeläisten ikäryhmiin lukeutuvia. Eli juuri henkilöitä, jotka ovat tulleet Lähetysjuhlille vanhasta tottumuksista.

Muissa summamuuttujissa ryhmien keskiarvot ovat hyvin lähellä toisiaan, eikä merkitseviä eroja ole. Tuloksen mukaan eri paikoissa vastanneet eivät olisi tulleet Lähetysjuhlille eri syistä. Lähetystyö on ennen muuta ollut kiinnostavaa, tottumuksen vuoksi on niin ikään tultu juhlille. Oma työ ja erilaisuuden kohtaaminen eivät ole kovasti motivoineet osallistumaan. Kaikkein vähiten on osallistuttu paremman tekemisen puuttuessa.

Mitä osallistumissyiden perusteella voi päätellä sosiaalisesta pääomasta? Lähetysjuhlille osallistujien vahva odotus oli tulla hengellisesti ravituksi ja osallistua ohjelmaan. Vastajat painottivat juhlien hengellistä luonnetta. Sosiaaliset syyt osallistua kuvastuvat *tottumus*-summamuuttujassa. Hengellinen yhteys, ravituksi tuleminen ja saman ideologian jakaminen luovat yhteisöllistä tiivyyttä, joka on uskonnollisen pääoman tunnusmerkki. Tutkimuksen keskeinen tulos oli myös, ettei erilaisuuden kohtaaminen ollut tärkeä osallistumissy. Tämä on hyvin ymmärrettävää, sillä uskonnollinen pääoma on enemmän sidostavaa kuin silloittavaa. Erilaisuuden kohtaaminen rakentaisi silloittavaa pääomaa.

5 LÄHETYSJUHLIEN LUONNE

5.1 Lähetysjuhlat juhlana ja hengellisenä tapahtumana

Taulukkoon 9 on koottu koko vastaajajoukon arviot Lähetysjuhlien luonteesta. Kyselylomakkeessa oli 21 väittämää, joita vastaajien tuli arvioida ajatellen millaisena tapahtumana he näkevät Lähetysjuhlat. Tavoitteena oli arvioida vuoden 2013 Lähetysjuhlia, mutta voi kuitenkin olla, että varsinkin kokeneet kävijät ovat arvioineet Lähetysjuhlia yleensä. Tuloksia tarkastellaan ensin perusmuuttujatasolla, sitten tutkien väittämistä muodostettuja yhdistettyjä muuttujia.

Taulukko 9. Arviot Lähetysjuhlien luonteesta; ka, s ja N.

	ka	s	N
tarpeellinen	4.3	.81	381
monikulttuurinen	4.2	.83	378
monipuolinen	4.1	.89	375
lähetystyöhön innostava tapahtuma	4.0	1.0	379
hengellinen	3.9	.95	379
musiikkitapahtuma	3.8	.81	374
korostaa uskossa ja elämässä tärkeitä asioita	3.8	1.0	379
suositettu	3.6	.83	374
ainutlaatuinen	3.6	1.1	376
evankeliumia julistava tapahtuma	3.6	1.0	376
opetustapahtuma	3.4	.99	375
kuten muut hengelliset kesäjuhlat	3.3	.95	365
kirkon ohjausnuorassa	2.9	1.2	368
ei korosta tarpeeksi lähetystyötä	2.7	1.2	356
minulle vain Lähetysseuran vuosijuhla	2.4	1.2	364
erilaisia vakaumuksia rajoittava	2.3	1.1	370
liian maallinen	2.2	1.2	376
vanhanaikainen	1.8	.91	368
epäuskottava	1.8	1.0	369
korostaa liikaa lähetystyötä	1.7	1.0	370
ikävyyttävä	1.7	.88	372

Lähetysjuhlien tarpeellisuudesta vastaajilla ei ollut epäilyksiä. Juhlat ovat kävijöiden käsitysten mukaan monikulttuurinen, monipuolinen ja lähetystyöhön innostava tapahtuma. Hengellisyys ja musiikki ovat melko paljon läsnä Lähetysjuhlilla. Siellä korostetaan melko paljon elämän ja uskon kannalta juuri oikeita asioita. Kaikki nämä tulokset vahvistavat sosiaalisen pääoman keskeisiä elementtejä: luottamusta ja vastavuoroisuutta. Lähetysjuhlien suosiosta, ainutlaatuisuudesta hengellisten juhlien joukossa ja evankeliumia julistavasta luonteesta vas-

taajat eivät olleet täysin vakuuttuneita, ei myöskään lähetysjuhlista opetustapahtumana. Näitä seikkoja mitanneiden muuttujien keskiarvot asettuivat hieman asteikon keskivälin yläpuolelle.

Vastajaat eivät ole ottaneet jyrkästi kantaa Lähetysjuhlien luonteeseen, siihen, onko kyseessä kirkollinen tapahtuma tai onko lähetystyö riittävästi esillä. Väittämät, joiden mukaan Lähetysjuhlat olisivat vain Lähetysseuran vuosijuhla, rajoittaisivat erilaisia vakaumuksia ja olisivat liian maalliset juhlat, on torjuttu jossakin määrin, ei kuitenkaan voimakkaasti. Vanhanaikaisena, epäuskottavana, liikaa lähetystä korostavana ja ikävystyttävänä Lähetysjuhla ei pidetä.

Kootusti tarkasteltuna kuva Lähetysjuhlista on varsin myönteinen. Kielteiset piirteet eivät nouse vastauksissa esille. Helsingin Lähetysjuhille osallistuneet pitivät juhlia omaleimaisena ja monipuolisena hengellisenä juhlana, jossa musiikki on vahvasti mukana. Jatkotarkasteluja varten poimittiin muutamia samaa ulottuvuutta mittaavia väittämiä, joista muodostettiin harkinnanvaraisesti, ei laskennallisesti, yhdistettyjä muuttujia, laskettiin summapistemäärä ja jaettiin se mukana olevien muuttujien lukumäärällä. Joidenkin väittämien asteikko oli käännettävä, jotta muuttuja ei olisi perusteettomasti laskenut yhdistetyn muuttujan keskiarvoa.

Ensimmäinen yhdistetty muuttuja muodostuu kolmesta väittäimestä: *tarpeellinen, suosittu ja ainutlaatuinen*. Ne kaikki kuvaavat tavallaan Lähetysjuhlien merkityksellisyyttä, niinpä yhdistetyn muuttujan nimi on Y1: *merkityksellinen tapahtuma*. Toiselle yhdistetylle muuttujalle annettiin nimi Y2: *monipuolinen tapahtuma*. Siihen kuuluu kaksi Lähetysjuhlaa kuvaavaa piirrettä, monikulttuurisuus ja monipuolisuus. Kolmas yhdistetty muuttuja liittyy Lähetysjuhlien hengelliseen luonteeseen. Vastajien arvioinnit väittämistä *hengellinen, korostaa uskossa ja elämässä tärkeitä asioita* sekä *evankeliumia julistava tapahtuma* muodostavat Y3: *hengellinen tapahtuma* -nimisen summamuuttujan.

Lähetysjuhlaa kuvaavat kielteisväritteiset luonnehdinnat on koottu neljänteen yhdistettyyn muuttujaan. Sen nimi on Y4: *epäonnistunut tapahtuma*, ja siihen yhdistettiin muuttujat *vanhanaikainen, epäuskottava ja ikävystyttävä*. Viides yhdistetty muuttuja tarkastelee Lähetysjuhlaa nimenomaan lähetystapahtumana. Siihen kuuluvat seuraavat muuttujat: *lähetystyöhön innostava tapahtuma, ei korosta tarpeeksi lähetystyötä, kuten muut hengelliset kesäjuhlat* (k), *minulle vain Lähetysseuran vuosijuhla* (k) ja *korostaa liikaa lähetystyötä* (k). Kolmen viimeksi luetellun väittämän asteikko on käännetty. Summamuuuttujan nimeksi annettiin Y5: *lähetystyötä korostava tapahtuma*.

Seuraavaan taulukkoon on koottu yhdistettyjen muuttujien keskiarvot koko tutkimusjoukossa.

Taulukko 10. Lähetysjuhlien luonnetta kuvaavat yhdistetyt muuttujat; ka ja s.

	ka	s	α
Y1 merkityksellinen tapahtuma	3.8	.70	.63
Y2 monipuolinen tapahtuma	3.8	.72	.48
Y3 hengellinen tapahtuma	3.7	.86	.81
Y5 lähetystyötä korostava tapahtuma	3.4	.56	.73
Y4 epäonnistunut tapahtuma	1.8	.78	.47

Tutkimukseen osallistuneille Helsingin Lähetysjuhlat 2013 oli merkityksellinen ja monipuolinen tapahtuma. Miltei yhtä paljon vastaajat ovat pitäneet Lähetysjuhlaa luonteeltaan hengellisenä tapahtumana. Lähetystyötä korostava tapahtuma juhlat eivät ole varauksetta olleet,

toisaalta ei lähetystyö ole vastaajien käsitysten mukaan poissaolollaan loistanut. Lähetysjuhlat eivät ole epäonnistunut tapahtuma.

Tulosten perusteella voi kysyä, ovatko lähetysten ja globaalien kirkon teemat riittävästi esillä verrattuna muihin hengellisiin kesäjuhliin. Tulosten mukaan lähetystyötä korostavana tapahtumana Lähetysjuhla ei aivan varauksetta pidetty, sen sijaan enemmänkin (yleis)hengellisenä tapahtumana. Myers esittelee uskonnollisen pääoman erityispiirteitä, joista tärkeimmät ovat yhteisöllinen tiiviys ja paikallisuus.²⁹ Ne ovat uskonnollisen yhteisön jäsenilleen tuottamia etuja. Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että lähetysjuhla-aieman keskuudessa on tietty paikallisen ja globaalien sekä suljetun ja avoimen yhteisöllisyyden välinen ristiriita. Tulos kertoo varmasti myös Lähetysseuran ja koko kirkon kohtaamista muutoksista: samalla kun aktiivisten jäsenten koheesiota on pidettävä yllä, on koetettava kohdata vieraantuneet.

5.2 Lähetysjuhlat – kokonaisvaltainen kokemus

Yhdistettyjen muuttujien välisten korrelaatioiden tarkastelu paljastaa joitakin mielenkiintoisia yksityiskohtia (Taulukko 11).

Taulukko 11. Yhdistettyjen muuttujien väliset korrelaatiot; r ja p.

	Y1	Y2	Y3	Y4
Y1 merkityksellinen tapahtuma	1.00			
Y2 monipuolinen tapahtuma	0.50***			
Y3 hengellinen tapahtuma	0.67***	0.48***		
Y4 epäonnistunut tapahtuma	-0.45***	-0.34***	-0.53***	
Y5 lähetystyötä korostava tapahtuma	0.24***	-0.04	0.19***	-0.21***

Jos on pitänyt Lähetysjuhla merkityksellisenä tapahtumana, on myös pitänyt niitä monipuolisena, hengellisenä ja onnistuneena tapahtumana (ks. negatiivinen kerroin Y1 ja Y4 välillä). Lähetysjuhlien monipuolisuus ja hengellisyys korreloivat erittäin merkittävästi.

Korrelaatioanalyysin perusteella yhdistetyt muuttujat Y1, Y2, Y3 ja Y4 muodostavat koherentin kokonaisuuden. Analyysi tukee osallistujien välittämää kokonaiskuvaa Lähetysjuhlista onnistuneena, merkityksellisenä, monipuolisena ja hengellisenä kokonaisuutena. Tästä kokonaisuudesta poikkeaa Y5: *lähetystyötä korostava tapahtuma*. Y1 ja Y5 välinen selitysosuus on vaatimaton, vain 6 prosenttia. Lähetysjuhlien monipuolisuuden (Y2) ja niiden lähetystyötä korostavan luonteen (Y5) välillä ei ole riippuvuutta. Hengellisyyden (Y3) ja lähetystyön korostuksen (Y5) välillä on heikko riippuvuus, sillä 0.19 kerroin selittää vain 4 prosenttia muuttujien välisestä vaihtelusta. Olipa käsitys Lähetysjuhlien merkityksellisyydestä, monipuolisuudesta tai hengellisyydestä miten myönteinen tahansa, ei sillä ole mitään ennustettavuutta siihen, miten lähetystyön korostumista on arvioitu. Lähetystyön asema Lähetysjuhlilla jakaa mielipiteitä.

²⁹ Myers 2000.

Kävijät arvioivat Lähetysjuhlat onnistuneiksi, merkityksellisiksi, monipuolisiksi ja hengellisiksi juhliksi. Sen sijaan perusasia, lähetystyö, jakaa käsitykset. Moni olisi kaivannut perinteisen, evankelioivan lähetystyön vahvempaa esilläoloa Lähetysjuhlilla. Coleman nosti esille todistuksen ja yhteiskunnallisen vaikuttavuuden välisen jännitteen uskonnollisissa liikkeissä.³⁰ Tämä ristiriita purkautuu lähetysjuhlavieraiden mielipiteissä, kun kysellään, mihin suuntaan lähetystyö on menossa.

Seuraavaksi eritellään tapahtuman luonnehdintoja taustamuuttujien mukaisissa osaryhmissä. Ensiksi tutkitaan sukupuolen ja yhdistettyjen muuttujien välistä yhteyttä. Tulokset on koottu seuraavaan taulukkoon.

Taulukko 12. Yhdistettyjen muuttujien keskiarvot sukupuolen mukaan; ka, s ja t-testin tulos.

		ka	s	t/df; p-arvo
Y1 merkityksellinen tapahtuma	nainen	3.9	.67	1.82/375 .069 ns.
	mies	3.7	.72	
Y2 monipuolinen tapahtuma	nainen	3.9	.70	3.12/375 .002 **
	mies	3.6	.69	
Y3 hengellinen tapahtuma	nainen	3.8	.83	1.80/375 .072 ns.
	mies	3.6	.87	
Y4 epäonnistunut tapahtuma	nainen	1.7	.70	-3.14/114.39 .002 **
	mies	2.0	.93	
Y5 lähetystyötä korostava tapahtuma	nainen	3.4	.54	-1.01/375 .312 ns.
	mies	3.5	.59	

Tulos osoittaa naisten pitäneen Lähetysjuhlia monipuolisempaan tapahtumana (Y2) ja miesten vastaavasti epäonnistuneempaan (Y4). Mistä tällaiset sukupuolierot voisivat johtua? Yksi selitys erolle Lähetysjuhlien kokemisessa monipuolisena on siinä, että miesvastaajia oli suhteellisesti tarkastellen enemmän vuosikokouksessa (42 %) ja netissä lomakkeen (17 %) täyttäneistä. Naiset puolestaan olivat enemmän edustettuina Agricolassa, Alppilassa ja Messukeskuksessa. Kenties miehille ei ole muodostunut kokonaiskuvaa juhlista ja niiden ohjelmasta.

Vastaajien ikä erotteli vastaajaryhmiä yhdessä yhdistetyssä muuttujassa. Eläkeläiset (ka = 1.6) torjuivat nuoria aikuisia (ka = 1.9) ja keski-ikäisiä (ka = 1.8) voimakkaammin väittämät juhlien epäonnistumisesta ($F = 3.81/df = 2; p = .023$). Lähetysjuhlia ei toki pidetä missään ikäryhmässä epäonnistuneina. Ero vanhimpien vastaajien ja muiden välillä on kuitenkin niin suuri, että iällä voi olettaa olevan yhteys juhlien onnistumisen arviointiin.

Osallistumiskertojen mukaisissa ryhmissä tilastollisesti merkitseviä eroja löytyi kahdessa yhdistetyssä muuttujassa. Tutustujien ja konkarien käsitysten mukaan Lähetysjuhlat olivat monipuolisempi tapahtuma (Y2) kuin ensikertalaisten mukaan ($F = 5.85; df = 3; p = .001$). Ero on tilastollisesti erittäin merkitsevä. Yhdistetyssä muuttujassa Y4 *epäonnistunut tapahtuma*, tilastollisesti merkitsevä ero puolestaan täsmentyi ensikertalaisten ja konkarien välille ($F = 3.45; df = 3; p = .017$), ensin mainitut pitivät tapahtumaa epäonnistuneempaan kuin konkarikävijät. Yli kymmenen kertaa Lähetysjuhlilla käyneet, jotka ovat suurimmalta osalta myös iäkkäimpiä kävijöitä, ovat ilmeisen tyytyväisiä juhlien tarjontaan, tuskinpa he muuten

30 Coleman 2003.

tulisivat vuodesta toiseen Lähetysjuhlille. Heidän mielestään ohjelma on riittävän monipuolinen ja tapahtuma onnistunut.

Summamuuttujassa *monipuolinen tapahtuma* (Y2) Studentin t-testi paljasti tilastollisesti melkein merkitsevän eron ryhmien *luja usko Jumalaan on koko elämäni perusta ja uskon, että Jumala on olemassa* välillä ($t = 1.98/df = 370$; $p = .048$). Jumalaan lujemmin uskovat pitävät tapahtumaa monipuolisempaan (ka = 3.9) kuin ne, jotka (vain) uskovat Jumalan olemassa-oloon (ka = 3.6). Eroa selittävät yhdessä osallistumiskerrat ja ikä. Nimittäin nuorten/nuorten aikuisten ryhmästä 65 prosenttia kuuluu ryhmään *luja usko Jumalaan on koko elämäni perusta*, keski-ikäisten ja eläkeläisten osuudet ovat 82 ja 87 prosenttia. Ensikertalaisista edellä mainittuun ryhmään lukeutuu 58 prosentin osuus, tutustujista ja vakiintuneista kävijöistä kummastakin 84 prosenttia sekä konkareista peräti 92 prosenttia.

Tutkitaan seuraavaksi vastaajien uskonnollisuutta selvittäneiden tekijöiden yhteyttä yhdistettyjen muuttujien arviointeihin. Seurakunta-aktiivisuus ja yksityinen uskonnollisuus (mitattuna läheisten kanssa käytyjen keskustelujen määrällä) eivät selittäneet vaihtelua yhdistetyissä muuttujissa. Kirkossakäynti-muuttujan havaittiin selittävän Y2 yhdistetyn muuttujan vaihtelua niin, että kuukausittain kirkossa käyvät pitivät Lähetysjuhlia monipuolisempaan tapahtumana kuin pari kertaa vuodessa kirkossa käyvät (Kruskal–Wallis; $p = .033$). Tätä merkitsevää eroa on vaikea tulkita, myös siksi, että viikoittaiset kirkossa kävijät eivät poikenneet merkitsevästi siellä harvemmin käyvistä.

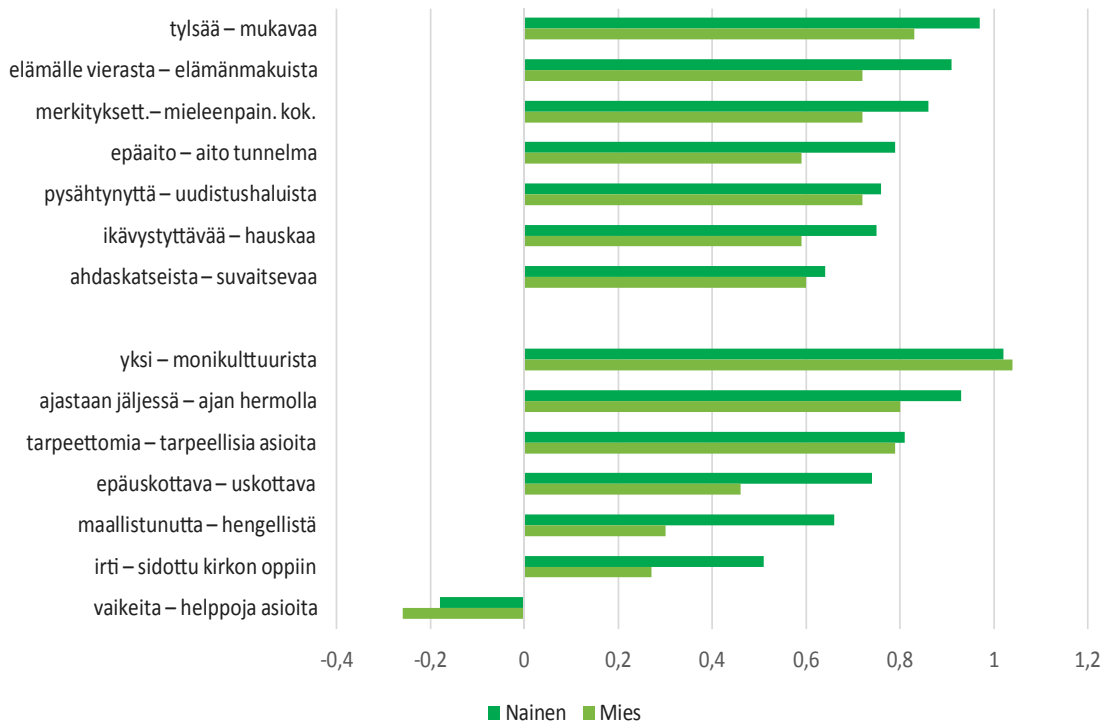
Lähetysjuhlien luonnetta käsittelevien tulosten raportoinnista nousi esiin paljon tyytyväisyyttä ja vähän kriittisyyttä Lähetysjuhlia kohtaan. Varsinkin kokeneet ja iäkkäämmät kävijät ovat pitäneet juhlia onnistuneina. Kriittisyys nousee nuorten ja ensikertalaisten suunnalta.

5.3 Lähetysjuhlien sisällöllinen ja kokemuksellinen arviointi

Tutkimuksessa haluttiin selvittää lähetysjuhlavieraiden kokemuksia lähetysjuhlista. Tähän tarkoitukseen käytettiin alun perin Osgoodin asteikkona tunnettua semanttisen differentiaalisen skaalaa sovellettuna tutkittavaan aihepiiriin. Semanttisen differentiaalisen tekniikalla on tapana tutkia käsitteisiin liittyviä tunteita ja sitä, millaisia merkityssisältöjä käsitteille annetaan.³¹ Tässä tutkimuksessa selvitettiin yhtäältä lähetysjuhlille osallistuneiden kognitiivisia käsityksiä eli miten he arvioivat lähetysjuhlia tiedollisesti ja sisällöllisesti. Toisaalta tutkittiin juhliin liittyvää affektiivista puolta eli tunnekokemuksia juhlille osallistumisesta.

Seuraavan kuvion yläosaan on koottu affektiiviset kokemukset ja sen alaosaan kognitiiviset käsitykset. Kyselylomakkeen alkuperäinen asteikko oli viisiportainen. Asteikko koodattiin uudelleen niin, että vaihteluväliksi saatiin -2–+2. Uuden asteikon nolla-kohta merkitsee käsitystä, jossa vastaaja ei kallistu kummankaan adjektiivin suuntaan.

31 Travers 1978, 323–324.

Kuvio 3. Kävijöiden kokemukselliset ja kognitiiviset käsitykset v. 2013 Lähetysjuhlista.

Lähetysjuhlat eivät olleet erittäin voimakas tunnekokemus, kuitenkin selkeästi enemmän positiivinen kuin negatiivinen tapahtuma. Lähetysjuhlilla on ollut mukava ja elämänmakuinen tunnelma. Mieleenpainuvia kokemuksia on ollut intensiteetiltään keskinkertaisesti. Lähetysjuhlilla ei ole ollut hillittömän hauskaa, mutta toisaalta ei lainkaan ikävystyttävää. Juhlia on pidetty enemmän suvaitsevina, ei ensinkään ahdaskatseisina. Lähetysjuhlat ovat olleet naisille kauttaaltaan hieman voimakkaampi tunnekokemus kuin miehille.

Juhlien sisällölliset arviot (ks. kuvion 3 alaosa) ovat pääosin myönteisiä. Lähetysjuhlia on pidetty monikulttuurisena, ajantasaisena ja tarpeellisena tapahtumana. Huomio kiinnittyy siihen, että miesten mielestä juhlit eivät olleet tiedollisesti niin uskottavat kuin naisten mielestä. Samoin miehet arvioivat Lähetysjuhlat vähemmän hengellisiksi kuin naiset. Kirkon oppiin sitoutuneina Lähetysjuhlia pidettiin vain rimaa hipoen, erityisesti miesten mielestä. Sekä miehet että naiset kokivat juhlilla käsitellyn vaikeita asioita. Vuoden 2013 Lähetysjuhlilla nousikin esiin vaikea teologinen kysymys, kun Lähetysseura päätti siunata lähetystyöhön samaa sukupuolta olevan parin. Miesten lievä teologinen ja hengellisyyteen liittyvä skeptisyys Lähetysjuhlia kohtaan on hälyttävä merkki, onhan miesten lähetysaktiivisuus muutenkin laimeampaa kuin naisten.

Luottamus on kaiken sosiaalisen pääoman karttumisen edellytys. Se merkitsee toisen osapuolen toiminnan ja käyttäytymisen ennustettavuutta. Lähetysjuhlilla käyneiden miesten luottamus on vähäisempää kuin naisten. Tämä kuvastuu monissa tuloksissa: miehet kokivat Lähetysjuhlat epäonnistuneempina kuin naiset, he eivät saaneet kognitiivisesti käypiä vastauksia pohdintoihinsa eivätkä olleet kokemuksellisesti niin vahvasti mukana juhlilla kuin naiset. Joissakin tapauksissa miehet ovat olleet vuosikokousedustajina osallistumatta juuri-kaan muuhun Lähetysjuhlien ohjelmaan. Tämä kaikki merkitsee, ettei miehillä syntynyt sosiaalista pääomaa siinä määrin kuin naisilla, mistä saattaa seurata miesten vielä vähäisempi

osallistuminen Lähetysjuhlille. Laajasti ottaen miesten osallistumattomuus on uskonnollisuuden polarisoitumisen ongelma, jota Lähetysseura ei tietenkään voi yksin ratkaista tai ottaa vastuulleen. Huoli miesten sitoutumisesta koskee koko kirkkoa. Seuraavaksi arvioidaan tulevien juhlien painopisteitä: kyselyyn vastaajia pyydettiin kertomaan, mihin he toivoisivat Lähetysjuhlilla paneuduttavan.

6 LÄHETYSJUHLIEN PAINOPISTEET

6.1 Mihin juhlilla tulisi paneutua?

Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin arvioimaan, millaisiin asioihin ja minkä verran Lähetysjuhlilla tulisi paneutua. Väittämät oli osin muodostettu Lähetysseuran strategisten painopisteiden pohjalta. Niinpä palaute voi antaa suuntaa seuran strategian toteutumisen seurantaan ja tulevien Lähetysjuhlien ohjelman suunnitteluun. Taulukossa 13 on väittämien keskiarvo- ja hajontatiedot.

Taulukko 13. Mihin Lähetysjuhlilla tulisi paneutua; ka, s ja N.

Missä määrin Lähetysjuhlilla tulisi paneutua:	ka	s	N
m74 nuorison lähetyskasvatukseen	4.4	.70	379
m77 toimintaan ei-kristittyjen parissa	4.3	.75	380
m75 evankeliumin julistukseen	4.2	.85	381
m69 tiedon jakamiseen	4.2	.71	377
m81 yhteistyökirkkojen työhön	4.1	.83	380
m80 monikulttuurisuuteen Suomessa	4.1	.87	380
m78 eri uskontojen kohtaamiseen	4.0	.91	378
m79 kulttuurienvälisiin kysymyksiin	4.0	.82	377
m71 uskonkysymysten käsittelyyn	4.0	.89	380
m82 yhteistyökirkkojen hengellisyyteen	3.9	.94	375
m76 kotimaan työhön	3.7	.89	379
m73 yhteiskunnallisiin kysymyksiin	3.7	.97	379
m70 lähetystyön oikeutuksen pohdintaan	3.7	1.0	379
m72 sielunhoidollisiin asioihin	3.5	.98	377

Kyselyyn vastanneet pitivät kaikkia lähetystyön osa-alueita tärkeinä. Alhaisinkin keskiarvo ylitti asteikon puolivälin ja oli suhteellisen lähellä vastausvaihtoehtoa ”melko paljon”. Taulukon 13 mukaan Lähetysjuhlilla tulisi panostaa erityisesti nuoriin (m74), työhön ei-kristittyjen parissa (m77), julistustyöhön (m75) ja tiedolliseen opetukseen (m69). Melko paljon Lähetysjuhlilla tulisi paneutua myös yhteistyökirkkojen työhön (m81) ja monikulttuurisuuteen Suomessa (m80), unohtamatta uskontojen kohtaamista (m78), kulttuurienvälisyyttä (m79) tai oman uskon keskeisiä kysymyksiä (m71). Kaikkein vähiten Lähetysjuhlilla olisi paneuduttava sielunhoidollisiin asioihin, jos kohta tämänkin muuttujan keskiarvo on melko korkea.

Taulukossa 13 esitettävien muuttujien keskihajonnoista päätellen vastaajien yksimielisyys on suurin juuri niissä asioissa, joihin Lähetysjuhlilla toivottaisiin paneuduttavan eniten. Hajonnat kasvavat muuttujien keskiarvojen laskemisen myötä. Seuraavaksi tarkastellaan vastaajaryhmien välisiä eroja, mistä saattaa löytyä selityksiä keskihajontojen kasvulle.

Taulukko 14. Sukupuolierot.

Missä määrin Lähetysjuhilla tulisi paneutua:	nainen		mies		t/df p-arvo
	ka	s	ka	s	
m73 yhteiskunnallisiin kysymyksiin	3.8	.95	3.4	1.0	2.96/350 p = .003
m74 nuorison lähetyskasvatukseen	4.5	.70	4.2	.66	3.21/350 p = .001

Naiset tahtoisivat Lähetysjuhilla panostettavan enemmän yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja nuorison lähetyskasvatukseen. Muissa muuttujissa sukupuolieroja ei havaittu. Ero yhteiskunnallisten kysymysten tärkeydessä oli hienoinen yllätys, mitä puolestaan ero nuorison lähetyskasvatusta käsitelleessä muuttujassa ei ole. Ovathan naiset useammin vastuussa lasten ja nuorten kasvatuksesta, ja he näkevät aukot lähetystuntemuksessa.

Seuraavaksi tarkastellaan vastaajien iän yhteyttä siihen, mihin Lähetysjuhilla tulisi paneutua. Yhteyksien selvittämisessä käytettiin Pearsonin tulomomenttikerrointa, jonka merkitsevyytaso on merkitty tähdillä kertoimen perään. Ikä korreloi tilastollisesti merkitsevästi seuraavien neljän muuttujan kanssa. Lähetysjuhilla tulisi paneutua:

- m70 lähetystyön oikeutuksen pohdintaan (.21^{***})
- m71 uskon kysymysten käsittelyyn (.11^{*})
- m72 sielunhoidollisiin kysymyksiin (.20^{***})
- m73 yhteiskunnallisiin kysymyksiin (-.15^{**})

Vanhemmat vastaajat toivoisivat Lähetysjuhilla paneuduttavan enemmän lähetystyön oikeutuksen ja uskonkysymysten käsittelyyn kuin nuoremmat vastaajat. Myös sielunhoidollisia asioita vanhemmat vastaajat toivovat Lähetysjuhille nuorempia enemmän. Yhteiskunnallisten kysymysten kohdalla tilanne on päinvastoin: nuoremmat toivoisivat enemmän paneutumista yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Kun tarkastellaan osallistumiskertojen yhteyttä niihin asioihin, joita vastaajat toivoisivat Lähetysjuhilla käsiteltävän, löytyy kolme tilastollisesti merkitsevää eroa ryhmien väliltä. Osallistujaryhmä ensikertalaiset (ka = 4.2) ei pitänyt nuorison lähetyskasvatusta aivan niin tärkeänä kuin konkarit (ka = 4.6). Samojen ryhmien välillä oli ero siinä, miten paljon tulisi paneutua yhteistyökirkkojen hengellisyyteen (keskiarvot 3.6 ja 4.1). Tutustujien mukaan Lähetysjuhilla tulisi paneutua evankeliumin julistukseen (ka = 4.3), sen sijaan ensikertalaiset (ka = 3.9) eivät pidä tätä niin tärkeänä. Muita tilastollisesti merkitseviä eroja ei ollut.

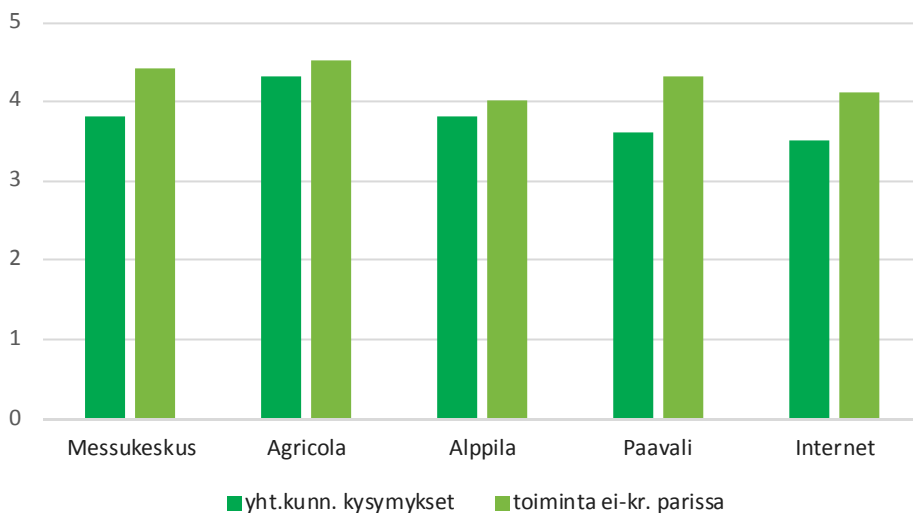
Jos arvioidaan sitä, millaisia toiveita Lähetysjuhlien ohjelman suhteen ylipäätään on eri osallistujaryhmillä, havaitaan seuraavaa. Kustakin ryhmästä on koottu kolmen kärki korkeimpien ryhmäkeskiarvojen mukaan.

ensikertalainen	tiedon jakaminen, toiminta ei-kristittyjen parissa, monikulttuurisuus Suomessa
tutustuja	nuorison lähetyskasvatus, evankeliumin julistus, toiminta ei-kristittyjen parissa
vakiintunut kävijä	nuorison lähetyskasvatus, evankeliumin julistus, toiminta ei-kristittyjen parissa
konkari	nuorison lähetyskasvatus, evankeliumin julistus, yhteistyökirkkojen työ

Taulukko 15. Jumala-usko ja Lähetysjuhlien painopisteet.

Lähetysjuhlilla tulisi paneutua ...	Luja usko Jumalaan on koko elämäni perusta		Uskon, että Jumala on olemassa		t-arvo/df p-arvo
	ka	s	ka	s	
nuorison lähetyskasvatukseen	4.5	.65	4.1	.81	4.75/369 .000
evankeliumin julistukseen	4.4	.76	3.6	.88	7.42/371 .000
toimintaan ei-kristittyjen parissa	4.3	.75	3.9	.72	3.60/104.5 .000
uskon kysymysten käsittelyyn	4.1	.83	3.4	.94	5.30/93.31 .000
yhteistyökirkkojen hengellisyyteen	4.0	.95	3.6	.79	2.50/365 .013
sielunhoidollisiin asioihin	3.6	.96	3.1	.96	3.66/368 .000
yhteiskunnallisiin kysymyksiin	3.6	.97	4.0	.91	-.13/106.5 .002

Riippuu vastaajan jumalakuvasta, mihin Lähetysjuhlilla tulisi paneutua. Nuorison lähetyskasvatusta toki kaikki pitävät tärkeänä, mutta niille, jotka uskovat vain Jumalan olemassaoloon se on hieman vähemmän tärkeä asia kuin niille, jotka uskovat lujasti ja hyvin kokonaisvaltaisesti. Taulukosta 15 päätellen monissa julistukseen ja hengellisyyteen liittyvissä kysymyksissä Jumalaan uskovat ja lujasti Jumalaan uskovat poikkeavat käsityksissään. Yhteiskunnallisia kysymyksiä Jumalaan uskovat toivoisivat lujasti uskovia enemmän Lähetysjuhlille. Lujasti ja kokonaisvaltaisesti uskovilla on enemmän huoli julistukseen ja hengelliseen puoleen liittyvistä asioista kuin pelkkään Jumalan olemassaoloon uskovilla. Nämä puolestaan toivoisivat paneuduttavan enemmän yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Kuvio 4. Yhteiskunnalliset kysymykset ja toiminta ei-kristittyjen parissa vastauspaikan mukaan; ka.

Agricolan kirkolla vastanneet toivoivat Lähetysjuhlille enemmän yhteiskunnallisten kysymysten käsittelyä. Ero muihin ryhmiin verrattuna on tilastollisesti merkitsevä. Muiden ryhmien keskiarvot ovat niin lähellä toisiaan, ettei eroja ollut. Alppilassa vastannet panostaisivat muualla vastanneita vähemmän toimintaan ei-kristittyjen parissa. Ero on huomattava Agricolan kirkolla vastanneisiin, mutta ei esimerkiksi netissä vastanneisiin. Agricolan piskuinen joukko näyttää olevan sekä yhteiskunnallisesti että lähetyksellisesti aktiivista joukkoa. Lähetysjuhlilla tulisi heidän mukaansa olla perinteisen pakanalähetyksen elementtejä ja myös yhteiskunnallista keskustelua ja valvutuneisuutta.

Salminen osoitti, että aktiivisimmat (ja ikääntyvät) kirkon jäsenet pitivät julistus- ja kasvatustyötä tärkeimpänä, mutta yhtä lailla he korostivat auttamisen ja vastuullisuuden merkitystä.³² Tämän tutkimuksen tulos on samansuuntainen. Ikä, sukupuoli, jumalakuva ja sitoutuminen erottelevat vastaajien käsityksiä Lähetysjuhlien painopisteistä. Yhteiskunnallisiin kysymyksiin nuoremmat lähetyshakijät toivoisivat enemmän panostusta.

6.2 Lähetysseuran strategian tavoitteiden toteutuminen

Lähetysjuhlien 2013 kävijäpalautelomakkeessa oli 12 väittämää, joiden tarkoitus oli selvittää vastaajien näkemyksiä siitä, miten paljon Lähetysjuhlien ohjelma ja tapahtumat vastaavat Lähetysseuran strategian tavoitteita. Strategiakaudelle 2010–2015 Lähetysseura on asettanut kahdeksan tavoitealuetta.³³ Kuudesta ensimmäisestä tavoitealueesta muodostettiin kaksi väittämää kustakin, jotta pystyttiin arvioimaan vastaajien näkemyksiä strategian tavoitteiden toteutumisesta juhlilla. Vastaajien tuli valita, miten hyvin Lähetysjuhlisiin liittyvät väittämät pitävät paikkansa. Likert-tyyppinen arviointiasteikko oli täysin torjuvasta täysin hyväksyvään. Seuraavassa tarkastelussa (Taulukko 16) on muodostettu samaa tavoitetta mitanneista väittämistä yhdistetyt muuttujat. Taulukon perusteella voi arvioida, miten hyvin vastaajien mukaan strategian tavoitteisiin on Lähetysjuhlilla päästy.

Taulukko 16. Lähetysseuran strategian tavoitteiden 1–6 toteutuminen.

	ka	s	N
2. Olemme vahvistaneet toimintaamme ihmisoikeuksien puolustamiseksi ja köyhyyden poistamiseksi	4.2	.80	385
5. Tukemme seurakunnille kulttuurien ja uskontojen kohtaamisessa on vahvistanut kristillistä todistusta Suomessa	4.1	.73	385
1. Olemme vahvistaneet julistustyötä kristillisten kirkkojen ulkopuolella olevien keskuudessa	3.5	1.0	383
4. Ulkomaisten yhteistyökumppaniemme omaehtoisuus on lisääntynyt	3.5	.95	383
3. Yhteiskunnallinen vaikuttamistoimintamme on vakiintunut aktiiviseksi osaksi ulkomaista ja kotimaista toimintaa	3.4	.87	384
6. Kannatustuotot ovat kasvaneet ja kannattajakunta laajentunut	2.9	.96	386

³² Salminen 2014, 51–52.

³³ Ks. www.suomenlahetykseura.fi/ls_fi/www/lahetykseura/etusivu/suomen_lahetykseura/arvot_ja_strategia/

Lähetysjuhlilla koetun perusteella tutkimukseen osallistuneet juhlavieraat olivat vakuuttuneita siitä, että Lähetysseura toimii ihmisoikeuksien puolesta ja köyhyyttä vastaan. Samoin strategian viides tavoite, seurakuntien tukeminen kulttuurien ja uskontojen kohtaamisessa, toteutui vastaajien mukaan Lähetysjuhlilla. Sen sijaan julistustyön vahvistumisesta ei-kristittyjen parissa, kumppanien omaehtoisuuden lisääntymisestä ja yhteiskunnallisen vaikuttamistoiminnan tehosta eivät vastaajat olleet Lähetysjuhlien perusteella kovin vakuuttuneita. Mielipiteiden keskiarvot sijoittuvat vastausvaihtoehtojen ”epävarma” ja ”samaa mieltä” väliin. Kannatuksen lisääntymisestä, rahassa tai kävijämäärässä mitattuna, eivät juhlilla kävijät olleet varmoja.

Naisten ja miesten arviot Lähetysseuran strategisten tavoitteiden toteutumisesta poikkesivat yhden tavoitteen kohdalla ($t = 2.43$, $df = 384$ $p = 0.01$). Lähetysjuhlilla koetun perusteella Lähetysseuran kannattajakunta ja kannatustuotot – kuudes tavoite – ovat kasvaneet naisten mielestä ($ka = 3.0$) enemmän kuin miesten ($ka = 2.6$).

Ikä erotteli ryhmiä kahdessa tavoitteessa seuraavasti: Nuorten/nuorten aikuisten ($ka = 3.2$) ja keski-ikäisten ($ka = 3.5$) välillä oli tilastollisesti merkitsevä ero kolmannessa eli yhteiskunnallisen vaikuttamisen tavoitteessa. Nuoret/nuoret aikuiset ($ka = 3.0$) poikkesivat erittäin merkitsevästi sekä keski-ikäisistä ($ka = 3.6$) että eläkeläisistä ($ka = 3.7$) neljännessä strategisessa tavoitteessa, joka koski yhteistyökumppanien omaehtoisuuden lisääntymistä.

Ammattiryhmien kesken paikallistettiin yksi tilastollisesti merkitsevä ero. Eläkeläiset ($ka = 3.8$) katsoivat Lähetysjuhlilla oppimansa perusteella yhteistyökumppanien omaehtoisuuden lisääntyneen enemmän kuin opiskelijat ($ka = 3.2$) olivat havainneet (Scheffen testi $p = .03$). Kyselyyn vastaamispaikka erotteli vastaajia niin, että Agricolan kirkolla kyselyyn vastanneet ($ka = 2.8$) eivät olleet vakuuttuneita yhteistyökirkkojen omaehtoisuuden lisääntymisestä, toisin kuin muut ($ka:t = 3.3-3.7$).

Sosiaalisen pääoman kannalta strategiset painotukset ovat kiinnostavia. Suomen Lähetysseuralla on vuosien 2010–2015 strategiassa ilmaistut tavoitteensa. Näistä kuuden ensimmäisen³⁴ toteutumista kysyttiin lomakkeessa. Ensimmäinen tavoite, julistustyön vahvistaminen kristillisten kirkkojen ulkopuolella olevien keskuudessa, ei kyselyyn vastaajien mielestä paljoa näkynyt Lähetysjuhlilla. Uskontojen kohtaaminen, ihmisoikeudet ja köyhyyden poistaminen olivat vastaajien mielestä paljon esillä Lähetysjuhlilla. Sosiaalisen pääoman termein ilmaistuna vastaajien näkemysten mukaan Lähetysjuhlilla onnistuttiin tuomaan esille silloittavaa sosiaalista pääomaa edistäviä asioita. Tämä näkyi pyrkimyksissä kaventaa ihmisryhmien, kansojen ja uskontojen välisiä eroja. Juhlavieraat kuitenkin odottivat saavansa juhlilta myös uskonnollista pääomaa, eli jaetun vakaumuksen tuomaa tiivyyttä ja yhteistä moraalista näkemystä. Näkökulmasta riippuen asian voi nähdä ongelmana tai mahdollisuutena. Molemmat, niin lokaali kuin globaali, tarvitsevat tilansa Lähetysjuhlilla.

34 Seitsemättä ja kahdeksatta strategiakauden tavoitetta ei katsottu vastaajien tarpeelliseksi arvioida. Ne käsittelevät työyhteisöä ja johtamista. Ks. Suomen Lähetysseuran strategia 2010–2015 (s. 4–7).

6.3 Lähetysjuhlat – miten usein ja kuinka monta päivää?

Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin arvioimaan kahta Lähetysjuhlien järjestämisen kannalta tärkeää kysymystä: juhlien frekvenssiä, eli miten usein juhlat tulisi pitää, ja juhlien kesto, toisin sanoen kuinka monta päivää Lähetysjuhlien tulisi kestää. Seuraavassa taulukossa tarkastellaan kahta edellä mainittua asiaa.

Taulukko 17. Lähetysjuhlien frekvenssi ja kesto; % ja (n).

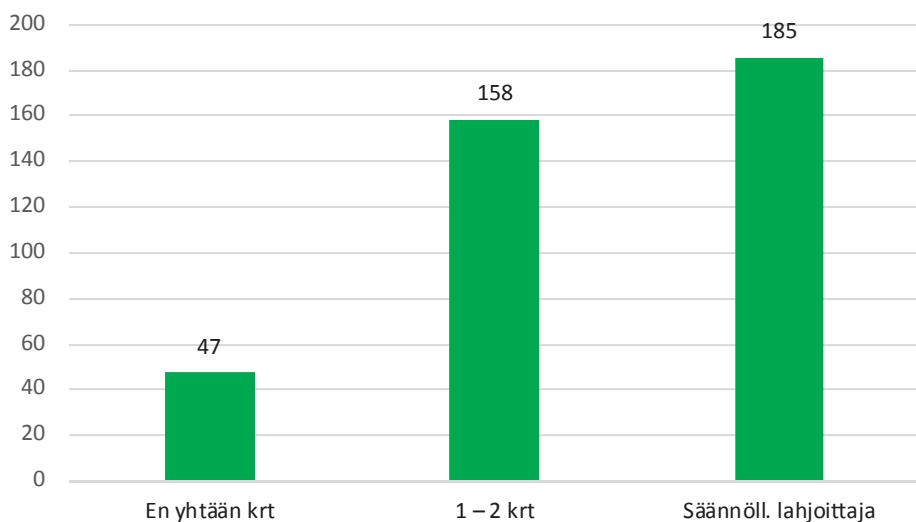
	1 pv	2 pv	3 pv	yli 3 pv	yhteensä
vuosittain	2	35	60	3	74 (278)
joka toinen vuosi	3	71	26	0	21 (80)
joka kolmas vuosi	8	67	25	0	3 (12)
viiden vuoden välein	50	12	38	0	2 (8)
yhteensä	3	44	51	2	100 (378)

Lähetysjuhlavieraiden enemmistö (74 %) toivoi Lähetysjuhlat järjestettävän joka vuosi. Noin viidennekselle (21 %) sopisi, että juhlat olisivat joka toinen vuosi. Vain muutama henkilö, viisi prosenttia kaikista kyselyyn osallistuneista, toivoisi joka kolmas vuosi tai viiden vuoden välein pidettäviä juhlia. Lähetysjuhlien keston suhteen vastaajien käsitykset jakautuvat kahtia. Niukasti yli puolet (51 %) vastaajista säilyttäisi jatkossakin nykykäytännön mukaiset kolmipäiväiset Lähetysjuhlat. On kuitenkin melko paljon myös niitä (44 % vastaajista), joiden mielestä kaksi päivää olisi sopiva juhlien kesto. Ani harvat toivovat yksipäiväisiä tai yli kolme päivää kestäviä Lähetysjuhlia. Edelleen taulukosta 17 havaitaan, että jokavuotisia juhlia kannattavista 60 prosenttia pitää nykyistä kolmen päivän kesto sopivana. Toisaalta, heidän joukostaan yli kolmannes (35 %) voisi lyhentää Lähetysjuhlat kaksipäiväisiksi. On siis suhteellisen vankka lähetysjuhlavieraiden joukko, joka haluaisi pitää juhlat sellaisina kuin ne ovat, mutta on myös kohtalaisen suuri osuus sellaisia, joille kaksipäiväiset vuosittaiset juhlat olisivat paras ratkaisu. Niistä, jotka kannattavat juhlien järjestämistä joka toinen vuosi, enemmistö (71 %) tyytyisi kaksipäiväisiin Lähetysjuhliin.

7 LAHJOITTAMINEN LÄHETYSSEURALLE

7.1 Viimeisen vuoden aikana lahjoittaneet

Raportin tässä osassa paneudutaan vastaajien antamaan taloudelliseen tukeen ja sen edellytyksiin. Kyselylomakkeessa tiedusteltiin, miten usein vastaajat ovat lahjoittaneet Lähetysseuralle viimeksi kuluneen vuoden aikana. Toisaalla lomakkeessa kysyttiin, 11-kohtainen lista esittäen, mitkä tekijät saisivat antamaan enemmän tukea Lähetysseuralle. Ensin tarkastellaan vastaajien lahjoituksia viimeisen vuoden aikana.

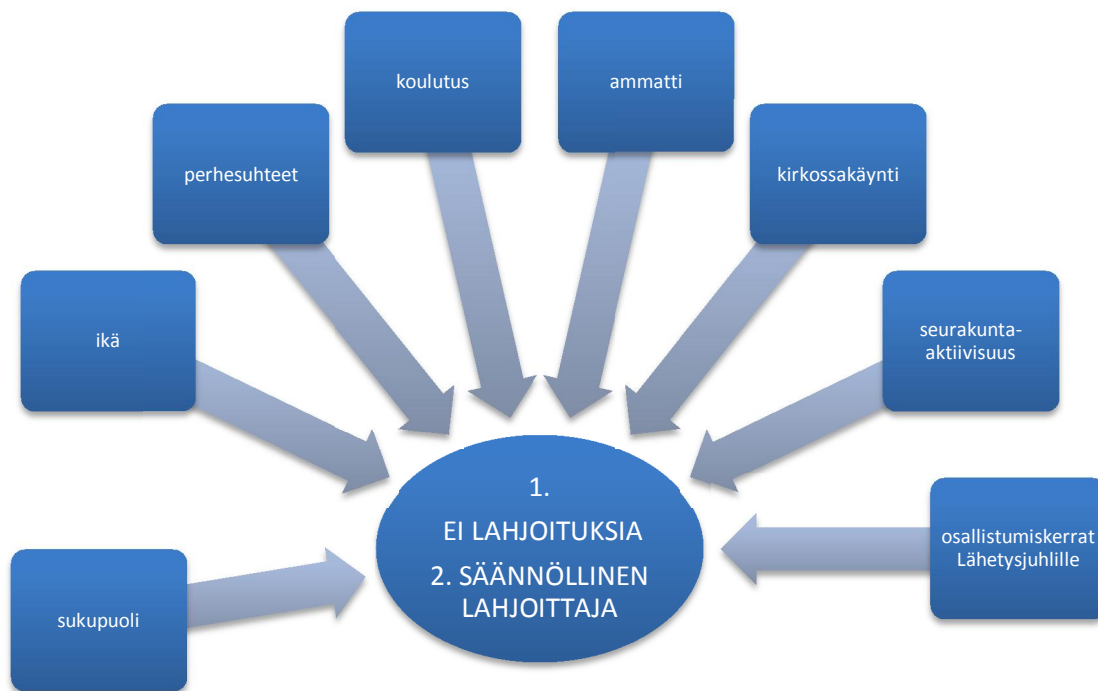
Kuvio 5. Lahjoitukset Lähetysseuralle viimeisen vuoden aikana; n.

Lähetysjuhlavieraista liki puolet (47 %; N = 185) on säännöllisiä lahjoittajia Lähetysseuralle. Jonkin verran pienempi osuus (40 %; N = 158) on niitä, jotka ovat lahjoittaneet viimeisen vuoden aikana satunnaisesti, kerran tai pari kertaa. Vastaajajoukosta 13 prosentin osuus (N = 47) ei ole lahjoittanut Lähetysseuralle viimeisen vuoden aikana.

Millaista joukkoa ovat ne, jotka eivät ole viimeksi kuluneena vuonna tukeneet Lähetysseuraa taloudellisesti? Entä ne, jotka tukevat säännöllisesti? Näiden kysymysten ratkaisemiseksi käytettiin logistista regressioanalyysia. Tavoitteena on tarkastella niitä tekijöitä, jotka selittävät lahjoittamatta jättämistä tai säännöllistä lahjoittamista.

7.2 Ei-lahjoittamisen ennuste

Vastaaajista muodostettiin kaksi logistista regressiomallia. Malliin 1 asetettiin selitettäväksi muuttujaksi *ei-lahjoittaja*. Selittävät muuttujat olivat sosio-demografisia tekijöitä eli sukupuoli, ikä, perhesuhteet, koulutus ja ammatti. Näiden lisäksi samaan malliin sopiviksi selittäjiksi katsottiin kirkossakäynti- ja seurakunta-aktiivisuus sekä osallistumiskerrat Lähetysjuhlille. Malli 2 sisälsi samat selittävät muuttujat, mutta selitettävänä oli *säännöllinen lahjoittaja*.

Kuvio 6. Sosio-demografisten tekijöiden regressiomallit 1 ja 2.

Seuraavaan taulukkoon on koottu logistisen regressioanalyysin tunnuslukuja. Niiden perusteella analyysin tulkintaa kannattaa jatkaa, koska malliin valitut muuttujat muodostavat tilastollisesti erittäin merkitsevän kokonaisuuden (ks. Khiin neliö). Malli ei ole läheskään täydellinen ($R = .158$), mutta kun regressiomalliin valitut muuttujat selittävät kuitenkin lähes kolmanneksen lahjoittamatta jättämisestä (Nagelkerke $R = .300$), voi sitä pitää vähintäänkin tyydyttävänä. Tietenkin samalla on joukko tuntemattomia ja tässä mallissa testaamattomia ei-lahjoittamisen syitä.

Taulukko 18. Ei-lahjoittaja -regressiomallin kooste.

	$K^2/df/p$	-2 log likelihood	Cox & Snell R	Nagelkerke R
I askel	64.79/13/.000	218.54	.158	.300

Regressiomalli luokitteli oikein 88 prosenttia tutkimukseen osallistuneista henkilöistä. Oikein luokiteltujen lahjoittajien osuus on suuri (94 %), ei-lahjoittajien huomattavasti pienempi (43 %). Tämä kuvaa viimeksi mainitun ryhmän heterogeenisyyttä. Ei ole yksiselitteistä ei-lahjoittajien profiilia, sen sijaan lahjoittajien profiili on ehyempi.

Taulukossa 19 on koottuna ainoastaan tilastollisesti merkitsevien selittävien muuttujien regressiokertoimet (B), kertoimien keskivirhe ja niiden avulla laskettu Waldin suure. Lisäksi taulukon viimeisessä sarakkeessa on selittävien muuttujien ristitulosuhde (Exp(B)).

Taulukko 19. Lahjoittamattomuuteen vaikuttavat tekijät.

	B	s. e.	Wald	df	p	Exp(B)
sukupuoli	-.93	.40	5.39	1	.020	.395
ikä	-.05	.02	5.64	1	.018	.955
osallistumisryhmät	-.59	.21	8.24	1	.004	.554
Vakio	1.53	1.60	.91	1	.340	4.59

Muodostettu regressiomalli selitti vähintäänkin välttävästi sen, miksi Lähetyksseuralle ei lahjoiteta. Sukupuoli, ikä ja osallistumiskerrat Lähetyksjuhliille selittivät tilastollisesti merkitsevästi lahjoittamatta jättämistä. Tulos osoittaa naisten suurempaa ja varmempaa lahjoitushalukkuutta kuin miesten. Riski olla lahjoittamatta on naisilla 2.5 kertaa pienempi kuin miehillä.³⁵ Ikä lisää varmuutta lahjoittaa Lähetyksseuralle. Yksi vuosi ei vielä merkitse suurta muutosta, mutta useampien vuosien aikana riski olla lahjoittamatta alenee huomattavasti.³⁶ Edelleen taajempi osallistuminen lisää varmuutta olla lahjoittaja. Tämä on ymmärrettävissä niin, että usein juhliille osallistuneet ovat Lähetyksseuraan sitoutuneempia kuin ne, jotka vasta tutustuvat Lähetyksseuraan ja Lähetyksjuhliin.³⁷ Sitoutuneet juhliilla kävijät eivät varmastikaan pidä lahjoittamista velvollisuutenaan vaan mahdollisuutenaan.

7.3 Säännöllisen lahjoittamisen selittäjät

Seuraavaksi tarkastellaan toista regressiomallia, jonka avulla pyritään selittämään säännöllistä lahjoittamista. Malliin valitut muuttujat selittävät kokonaisuutena erittäin merkitsevästi (ks. Khiin neliö) säännöllistä Lähetyksseuralle lahjoittamista. Tämä malli on hieman parempi kuin ensimmäinen (Cox & Snell R = .205), vaikka selitysaste jää hieman matalammaksi (Nagelkerke R = .273).

Taulukko 20. Säännöllinen lahjoittaja -regressiomallin kooste.

	K ² /df/p	-2 log likelihood	Cox & Snell R	Nagelkerke R
1 askel	85.68/8/.000	431.72	.205	.273

Malli luokitteli säännölliset lahjoittajat varsin hyvin (93 %), mutta sen sijaan ei-lahjoittajien ryhmittäminen on kovin huono, vain 39 prosenttia heistä luokitui oikeaan ryhmään. Ilmeisesti

35 Sukupuoli on voimakkaimmin yhteydessä lahjoittamattomien ryhmään. Naisten riski olla ei-lahjoittaja on vain 0.395 miesten riskiin verrattuna. Käänteisesti: $1/0.395 = 2.532$, eli naisten riski kuuluu ei-lahjoittajiin on n. 2.5 kertaa pienempi kuin miesten.

36 Kun ikä kasvaa vuodella, riski kuuluu ei-lahjoittajiin pienenee aavistuksen (.955). Jos jokainen vuosi pienentää riskiä saman verran, on muutos ajan oloon merkittävä.

37 Osallistumiskertojen muutos ensikertalaisesta tutustujaksi, siitä vakiintuneeksi kävijäksi ja lopulta konkariksi pienentää riskiä olla lahjoittamatta (Exp(B) = .554). Kääntäen: $1/.554 = 1.81$, eli muutos osallistujamuuttujassa pienentää 1.81-kertaisesti riskiä olla lahjoittamatta.

ei-lahjoittajien oikeinluokittelua heikentää se, että epäsäännöllisesti lahjoittavat ovat tässä joukossa mukana. Tutkimuksen tuloksen kannalta oleellisempi seikka on kuitenkin säännöllisten lahjoittajien luokitus, joka on onnistunut erittäin hyvin.

Seuraavassa taulukossa on kootusti tilastollisesti merkitsevien selittävien muuttujien tunnusluvut regressioanalyysistä.

Taulukko 21. Säännöllisen lahjoittamisen indikaattorit.

	B	s. e.	Wald	df	p	Exp(B)
osallistumisryhmät	.66	.13	25.34	1	.000	1.942
srk:aan sitoutuminen	-1.26	.39	10.20	1	.001	.284
Vakio	-.92	.90	1.05	1	.306	.398

Säännöllistä lahjoittamista selittää tilastollisesti merkitsevästi kaksi tekijää, osallistumiskertojen määrä ja sitoutuminen seurakuntaan. Mitä useammin on osallistunut Lähetysjuhille, sitä säännöllisempi lahjoittaja. Jokainen siirtymä osallistumisryhmästä seuraavaan kasvattaa lahjoittamisen todennäköisyyden lähes kaksinkertaiseksi.³⁸ Seurakuntaan sitoutuminen, jota mitattiin osallistumisella seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin ja kirkon työntekijöiden tapaamisilla, on yhteydessä lahjoittamiseen. Vastausvaihtoehdot olivat viikoittain, kuukausittain ja pari kertaa vuodessa. Riski lahjoittaa säännöllisesti – voinee myös sanoa todennäköisyys lahjoittaa – pienenee yli kolme ja puolikertaisesti seurakuntaan sitoutumiseen vähetessä. Muutos on merkittävä, ja se kuvaa henkilökohtaisen seurakuntayhteyden merkitystä Lähetysseuran taloudelliselle tukemiselle.³⁹

Säännöllisen lahjoittamisen tärkeimpien indikaattoreiden merkitys havainnollistuu seuraavassa taulukossa, jossa on taulukoitu ristiin säännöllistä lahjoittamista ja osallistumiskertoja kuvaavat muuttujat.

Taulukko 22. Osallistuminen Lähetysjuhille, seurakuntaan sitoutuminen ja säännöllinen lahjoittaminen Lähetysseuralle; %.

		säännöllinen lahjoittaja
osallistuminen Lähetysjuhille	ensikertalainen	16
	tutustuja	40
	vakiintunut	56
	konkari	69
seurakuntaan sitoutuminen	pari krt. vuodessa	14
	kuukausittain	17
	viikoittain	53

Ensikertalaisista vain 16 prosenttia on säännöllisiä lahjoittajia, joiden osuus kasvaa osallistumiskertojen lisääntyessä. Lähetysjuhlien konkari-kävijöistä on 69 prosenttia säännöllisiä lahjoittajia. Mitä sitoutuneempi on seurakuntaan, sitä varmemmin on säännöllinen lahjoittaja.

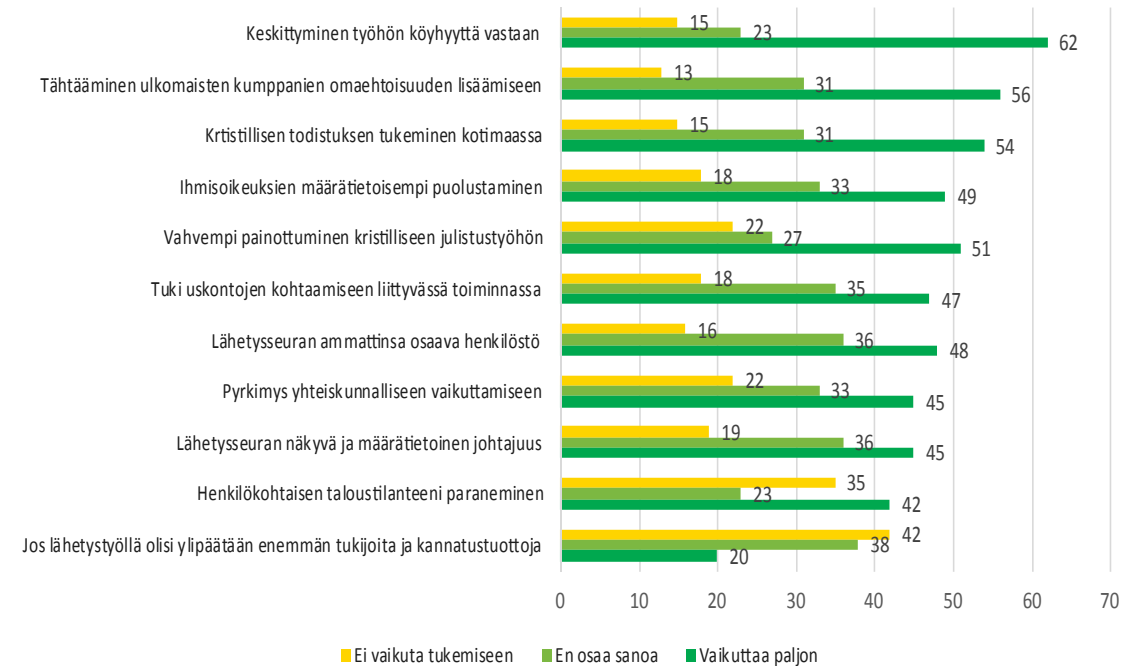
³⁸ Exp(B) = 1.942

³⁹ Exp(B) = .284; Kääntäen: $1/.284 = 3.521$, eli yhden yksikön muutos vähemmän sitoutumisen suuntaan vähentää riskiä olla säännöllinen lahjoittaja 3.521 kertaa.

Pari kertaa vuodessa tai kuukausittain seurakuntaan osallistuvien keskuudessa on erittäin vähän säännöllisiä lahjoittajia (14 ja 17 %). Viikoittain osallistuvien joukossa osuus on vähän yli puolet, joten muutos on suuri.

7.4 Lahjoittamisen lisäämiseen vaikuttavat tekijät

Edellä tarkasteltiin sitä, miten usein vastaajat lahjoittivat Lähetysseuralle. Tulosten mukaan hieman vajaa puolet on säännöllisiä lahjoittajia. Satunnaisesti pari kertaa vuodessa lahjoittavia on 40 prosentin osuus. Niitä, jotka eivät ole lahjoittaneet viimeksi kuluneen vuoden aikana Lähetysseuralle, oli 12 prosenttia vastaajajoukosta. Lahjoittamisen useuden lisäksi on kiinnostavaa tietää tarkemmin lahjoittamisen syistä ja mahdollisuuksista kenties lisätä omaa panostaan Lähetysseuran hyväksi. Kyselylomakkeessa oli 11-kohtainen kysymyssarja, jossa kysyttiin mikä saisi vastaajat tukemaan enemmän Lähetysseuran toimintaa. Käymme tutkimaan kysymystä siitä, millaisten syiden perusteella lahjoittaminen Lähetysseuralle voisi lisääntyä.

Kuvio 7. Mikä saisi tukemaan enemmän Lähetysseuran toimintaa; %.

Köyhyyden vastaiseen työhön keskittyminen lisääisi eniten tukea Lähetysseuralle. Omaehtoisuuden tukeminen Lähetysseuran kohteissa saisi monen tukemaan Lähetysseuran työtä enemmän. Jos kristillistä todistusta tuettaisiin kotimaassa enemmän, vaikuttaisi se paljon yli puoleen vastaajista. Samoin ihmisoikeuksien määrätietoinen puolustaminen ja painokkaampi kristillinen julistustyö vaikuttaisivat paljon lahjoittamishalukkuuteen noin puolella vastaajista.

Kuvion 7 luvuissa näkyy käänne alkaen muuttujasta *tuki uskontojen kohtaamiseen liittyvässä toiminnassa* ja jatkuen taulukon alareunaan saakka. Niiden vastaajien osuudet, joihin kyseisillä tekijöillä olisi paljon vaikutusta, laskevat ja vastaavasti epävarmojen ja kielteisten osuudet kasvavat. Nämä vastausten jakaumaan liittyvät seikat osoittavat, että uskontojen

kohtaamiseen keskittyminen, Lähetyseuran henkilöstö, seuran johtaminen ja pyrkiminen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ovat lahjoittamisen lisääntymisen kannalta suhteellisen neutraaleja tekijöitä. Kaikista lahjoittamisen lisääntymiseen liittyvistä tekijöistä *henkilökoh- taisen taloustilanteeni paraneminen* polarisoi voimakkaimmin vastaajien mielipiteet.

Seuraavaksi tarkastellaan tarkemmin joitakin kuviossa 7 esitetystä muuttujista. On kiin- nostavaa tutkia, ketkä lisääisivät tukeaan, jos Lähetyseura keskittyisi köyhyyden vastaiseen työhön. Edelleen selvitetään, ketkä antaisivat enemmän tukea, jos julistustyötä korostettaisiin entisestään. Vielä kolmanneksi selvitetään keiden lahjoittamiseen vaikuttaisi se, jos Lähetyseura vahvistaisi tukeaan uskontojen kohtaamiseen liittyvässä toiminnassa.

Jos Lähetyseura keskittyisi (nykyistä voimakkaammin) työhön köyhyyttä vastaan, vai- kuttaisi se naisten lahjoittamishalukkuuteen enemmän kuin miesten. Yrittäjien (80 %) ja opiskelijoiden (77 %) lahjoituksiin köyhyyden vastainen työ vaikuttaisi paljon, samoin melko monen työntekijöiden ryhmään lukeutuvan (60 %). Toimihenkilöiden ryhmässä on eniten (20 %) ja eläkeläisissä toiseksi eniten (17 %) niitä, joiden lahjoittamiseen ei köyhyyden vas- taisella työllä olisi vaikutusta.

Lähetyshullille osallistumiskertojen määrällä tai vastaajan iällä ei ole yhteyttä siihen, pi- täisikö keskittyä työhön köyhyyden ehkäisemiseksi. Ainut huomiota herättävä seikka on, että konkareiden lahjoittamisen määrän kasvuun on vähiten vaikutusta köyhyyden torjun- nalla. Myös nuoret ja nuoret aikuiset olisivat taipuvaisempia lahjoittamaan enemmän, jos köyhyyttä vastaan taisteltaisiin tarmokkaammin. Ero muihin ikäryhmiin ei kuitenkaan ollut erityisen suuri.

Suurin muutos köyhyyden vastaiseen työhön satsaamisella olisi 1–2 kertaa viimeisen vuoden aikana lahjoittaneiden ryhmässä: 70 prosenttia heistä lahjoittaisi todennäköisesti enemmän, myös viimeisen vuoden aikana säännöllisesti lahjoittaneista yli puolet (57 %) voisi lahjoittaa enemmän. Jossakin määrin vaikutusta olisi myös niihin, jotka eivät ole lahjoittaneet laisinkaan viimeisen vuoden aikana. Heistä 53 prosenttia vastasi köyhyyden vastaisen työn vaikuttavan paljon halukkuuteensa lahjoittaa enemmän, mutta toisaalta 27 prosenttia ilmoitti, ettei se saisi heitä lahjoittamaan.

Entä jos Lähetyseuran työ painottuisi vahvemmin kristilliseen julistustyöhön, ketkä silloin lisääisivät lahjoittamista? Vahvempi julistustyön painottaminen ei lisäisi naisten lahjoituksia juuri sen enempää kuin miesten, noin puolet (miehet 49 % ja naiset 53 %) lahjoittaisi melkoisella varmuudella enemmän, jos kristillistä julistustyötä painotettaisiin vahvemmin. Julistustyön painottaminen vaikuttaisi vähiten Lähetyshullilla ensi kertaa olleiden lahjoitta- miseen ja eniten vakiintuneiden kävijöiden lahjoittamiseen. Ammattiryhmistä yrittäjien ja työntekijöiden lahjoittamiseen vaikuttaisi paljon, jos julistustyötä painotettaisiin enemmän. Toimihenkilöiden ja johtavien toimihenkilöiden ryhmässä vaikutus olisi vähäisempi: neljäs- osalle näistä ryhmistä ei julistukseen panostaminen vaikuttaisi mitenkään oman lahjoituksen määrään.

Muuttuisiko tilanne viimeisen vuoden aikana annettujen lahjoitusten suhteen, jos julistus- työtä entisestään korostettaisiin? Vastaus on kyllä ja ei. Säännöllisistä lahjoittajista 56 prosenttia voisi lisätä lahjoituksiaan, heistä vain 13 prosentille tällä ei olisi mitään merkitystä. 1–2 kertaa vuodessa lahjoittavien tilanne on ambivalentimpi: 30 prosentille julistustyön korostamisella ei olisi vaikutusta ja 48 prosentille sillä olisi suuri vaikutus. Ei kertaakaan lahjoittaneille julistustyön korostaminen ei antaisi suurta intoa ryhtyä lahjoittajaksi, sillä 29 prosentille ei olisi mitään vaikutusta julistustyön korostamisella, toki 38 prosentille vaikutus olisi suuri.

Millainen yhteys lahjoittamiseen olisi sillä, että Lähetysseura tukisi enenevästi uskontojen kohtaamiseen liittyvää toimintaa? Sukupuolieroja ei ollut. Osallistumiskertojen mukaisten ryhmien kesken havaittiin eroja. Nyt ensikertalaisten ja tutustujien ryhmissä puolet voisi lisätä lahjoittamista uskontojen kohtaamiseen liittyvien tukitoimien myötä. Vakiintuneille kävijöille vaikutus olisi vähäisin, konkarikävijöillekin laimea. Ikäryhmät eroavat tässä kohdin suhteellisen selkeästi. Nuorten/nuorten aikuisten ryhmästä yli puolen (53 %) lahjoitusten lisäämiseen vaikuttaisi ratkaisevasti, jos Lähetysseura kanavoisi tukea uskontojen kohtaamiseen liittyvään toimintaan. Keski-ikäisten joukossa osuus oli 46 prosenttia ja eläkeläisten ryhmässä 44 prosenttia. Ne, jotka eivät ole lahjoittaneet viimeksi kuluneen vuoden aikana, eivät tekisi niin vaikka Lähetysseura tukisi enemmän uskontojen kohtaamiseen liittyvää toimintaa. Samoin säännöllisiin lahjoittajiin vaikutus olisi marginaalisen vähäinen. Sen sijaan satunnaisten lahjoittajien (1–2 krt/v.) lahjoitukset saattaisivat lisääntyä, sillä 54 prosentin mielestä uskontojen kohtaamisen tukeminen kohentaisi heidän lahjoitusmääräänsä paljon.

8 TULOSTEN TULKINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Kyselylomake painettiin juuri ennen suurta huomiota herättänyttä Lähetysseuran päätöstä lähettää parisuhteensa rekisteröinyt miespari lähetystyöhön. Lomakkeessa ei ollut tähän kohtaan liittyviä kysymyksiä. Vastaajien mielessä kohu on ollut, sillä palautetuissa lomakkeissa oli joitakin asiaan liittyviä reuna huomautuksia ja kommentteja. Tässä raportissa on analysoitu vain lomakkeessa olleet muuttajat, muuta ei ole otettu huomioon. Mainitut ylimääräiset kommentit olisivat olleet hyvin mielenkiintoista materiaalia analysoitavaksi, mutta ne eivät olisi antaneet kokonaiskuvaa lähetysjuhluvieraiden suhtautumisesta Lähetysseuran päätökseen ja jätettiin siksi vaille huomiota.

On vaikea arvioida, onko Lähetysjuhlien aikana vellone julkisuuskohu vaikuttanut vastaajiin ja ovatko he sen vuoksi vastanneet kyselyyn toisin kuin olisivat muuten tehneet. Lähetysjuhlien ja Lähetysseuran nouseminen julkisuuteen on voinut tehdä vastaajista varovaisempia ilmaisemaan mielipiteitään. Mahdollisesti heidän arvionsa Lähetysjuhlista, erityisesti emotionaaliset kokemukset, ovat olleet laimeampia. Tässä luvussa tiivistetään suoritettun tutkimuksen keskeisimmät tulokset ja tulkitaan niitä pohdiskellen.

8.1 Lähetysjuhlien osallistajat

Lähetysjuhluvieraat olivat pääasiassa naisia, ja juhlille osallistuvien keski-ikä oli korkea. Nuorten/nuorten aikuisten ryhmässä oli vähän miehiä, sen sijaan keski-ikäiset miehet olivat edustettuna paremmin kuin naiset. Nämä tulokset herättävät kysymään: kohtasiko tarjonta osallistujajoukon? Kenelle Lähetysjuhlat suunnattiin, ja miten on tulevaisuudessa, kun kävijäjoukko vielä nykyisestään ikääntyy? Helsingin Lähetysjuhlien yksi selkeä tavoite oli muotoiltu yhdessä Helsingin seurakuntayhtymän kanssa: kirkon jäsenyyden vahvistaminen nuorten aikuisten keskuudessa. Kyselyyn osallistuneista päätellen haastavassa urbaanissa ympäristössä elävät nuoret tai nuoret aikuiset, kenties elämäkatsomus-shoppailijat, eivät syystä tai toisesta löytäneet Helsingissä järjestetyille Lähetysjuhlille.

Osaselitys nuorten vähäiselle vastaamiselle kyselyyn on se, että nuorten juhlat järjestettiin Agricolan kirkolla. Siellä järjestetyn ohjelman puitteissa kyselyyn vastaaminen oli vaikeampaa kuin Messukeskuksessa, Alppilan kirkossa tai vuosikokouksessa Paavalin kirkolla. Tämä siis merkitsee, ettei kyselyn otos edusta täydellisesti Lähetysjuhlien osallistujajoukkoa. Joka tapauksessa erilaisen ohjelman toteuttaminen eri paikoissa pistää arvioimaan, onko vakiintunut käytäntö eriyttää juhlat ikäryhmittäin enää välttämättä oikea? Tulisiko eri ikäryhmiä ohjata tavoitteellisemmin yhteisiin tilaisuuksiin, ja olisiko tarkoituksenmukaisempaa suunnitella muitakin yhteisiä tilaisuuksia kuin messut? Yksi pohtimisen arvoinen asia on, murentaako tapahtumien ikäryhmäluokittelu ja hajauttaminen eri paikkoihin juhlien yhteisöllisyyttä? Mitä merkitsisi pyrkiminen yhteisiin Lähetysjuhlisiin, joissa koetaan, opitaan, hiljennytään yhdessä?

Kaiken kaikkiaan Lähetysjuhlille osallistui kirkollisesti suuntautunutta, vakaumuksestaan varsin vakuuttunutta väkeä. Helsingin Lähetysjuhlilla pyrittiin tavallista laajempaan osallistujakattavuuteen. Onnistuttiinko tässä yrityksessä? Tarvittaisiinko ihmekeinoja herättämään urbaanin epäilijän tai elämäkatsomuksestaan epävarman into osallistua Lähetysjuhlille? Vaikka

emme täysin varmasti tiedä, jäivätkö he kotiin vai eivätkö vain vastanneet kyselyyn, tulos puhuu kuitenkin puolestaan. Uusien kävijöiden saaminen on vaikeaa ja entiset ikääntyvät.

Pääkaupunkiseutu on vaikea alue ihmisten mielenkiinnon vangitsemiseksi uskonnollisiin tilaisuuksiin. Lähetysjuhlia markkinoitiin avoimella ja kutsuvalla asenteella. Järjestettiin laaja kirjo ennakkotapahtumia, ja juhlat suunniteltiin huolellisesti. Mitä olisi voinut tehdä toisin? Yksi vastaus on pitäytyä siihen, mitä on ja mikä toimii. Suunnata Lähetysjuhlat tutulle, kirkolliselle ja uskonnolliselle joukolle. Silloin periaate voisi olla ”vähemmän mutta väkevämmin”, eikä uusien ihmisten tavoittamiseen panostettaisi kovin vahvasti. Tällöin mietityttää tulevaisuus, kun lähetysjuhlaväki ikääntyy.

Jos ei arvioida Lähetysjuhlille osallistuneiden kirkollisuutta tai uskonnollisuutta, vaan tarkastellaan osallistuneita heidän osallistumiskertojensa mukaan, kuva on hieman toinen verrattuna edellä esitettyyn. Itse asiassa osallistujista oli ensikertalaisia lähes yhtä suuri osuus (18 %) kuin yli 10 kertaa osallistuneita konkareita (20 %). Toki ensikertalaisten keski-ikä oli varsin korkea, 43 vuotta. Ilahduttavaa on myös se, että 2–4 kertaa osallistuneita, niin kutsuttuja tutustujia, oli yli neljännes (27 %) koko tutkimusjoukosta, heidän keski-ikänsä oli 52 vuotta. Näin ollen Helsingin Lähetysjuhlilla oli aivan uusia kävijöitä ja myös vielä lähetysjuhlisiin vakiintumattomia kävijöitä. Vaikka kaikki heistä eivät ole epäilijöitä, etsijöitä tai globaalista vastuusta kiinnostuneita nuoria, oli juhlille onnistuttu rekrytoimaan uusia ja melko uusia kävijöitä.

Tutkimuksen tulos osallistumiskerroista innoittaa kysymään, pitäisikö paljon resursseja sitovaan Lähetysjuhlien suunnittelujoukkoon ottaa mukaan ihmisiä, joilla on jo kokemusta Lähetysjuhlista ja vielä intoa sekä ideoita jaettavaksi. Kenties näin löytyisi tuoreita ja kriittisiäkin ideoita uusien kävijöiden houkuttelemiseksi? Vapaaehtoisten suunnitteluvastuun lisäämistä voisi harkita.

Lähetysjuhlilla kävijät tulivat 73 prosenttisesti pääkaupunkiseudulta, Länsi- ja Etelä-Suomen lääneistä. Lisäksi Helsingin Lähetysjuhlat olivat selkeästi kaupunkilaisten juhlat. Näkökulmasta riippuen tämä on sekä hyvä että huono uutinen. Yhtäältä voi ajatella, että juhlilla tulee olla paikallinen värinsä ja sen seurauksena juhlijansa läheltä ja lähiseuduilta. Tässä onnistuttiin. Toisaalta Lähetysseura suunnitteli yhdessä Helsingin seurakuntayhtymän kanssa valtakunnallisia Lähetysjuhlia. Sydänmaiden väkeä ei kovin paljon tavoitettu.

8.2 Osallistumissyyt Lähetysjuhlille

Lähetysjuhlille osallistuttiin ennen kaikkea kiinnostuksesta lähetystyötä kohtaan, myös halu tietää lähetystyöstä enemmän oli tärkeä syy osallistua juhlille. Vahva odotusarvo oli tulla hengellisesti ravituksi ja osallistua kiinnostavaan ohjelmaan. Lähetysjuhlien ohjelma vastasi hyvin vastaajien tarpeeseen: lähetys oli monipuolisesti, osallistavasti ja tuoreesti esillä, unohtamatta juhlien hengellistä luonnetta. On mielenkiintoista, että tärkeimmät osallistumissyyt olivat tiedollisia ja hengellisiä, mutta eivät sosiaalisia, kuten yhdessä olemiseen ja toisten tapaamiseen liittyviä syitä. Miten vastata lähetystä koskevaan tiedonjanoon? Yksi uusi avaus juhlien ohjelmassa voisi olla esimerkiksi kanava tai tietopaketti lähetystyöstä, tyyliin ”tätä et taatusti ennen tiennyt lähetyksestä”.

Faktorianalyysi tuotti viisi kiinnostavaa faktoria, joista muodostettiin summamuuttujat kuvaamaan osallistumiseen vaikuttaneita tekijöitä. Yhtään ylitse muiden nousevaa syytä osallistua ei summamuuttujien keskiarvoista päätellen ollut. Vastaajat ovat pitäneet monia

syitä kohtuullisen tärkeinä osallistumiselleen. *Lähetystyön kiinnostavuus* ja *tottumus* nousivat tärkeimmiksi syiksi. Kiinnostus lähetystyötä kohtaan oli kaikille vastaajaryhmille tärkein syy osallistua Lähetysjuhlille. Ainoastaan hyvin harvoin seurakunnan toimintaan osallistuvat olivat poikkeus. Tuloksen perusteella Lähetysseuran työ ja osaaminen kiinnostavat. Seura voisi profiloitua selkeästi kansainvälisyyden osajaksi, ammattimaiseksi toimijaksi, jonka työn laatu ja luotettavuus on taattu. Tottumuksesta ja tavan vuoksi osallistujia ei ole mitään syytä väheksyä. Päinvastoin, faktorin *tottumus* painoarvo kertoo siitä, että Lähetysjuhlilla on vankka paikkansa ja juhlat tavoittavat lähetymisen asiassa olevia ihmisiä.

Työn takia Lähetysjuhlille on motivoituttu lähtemään melko vähän. Aineistosta ei voi päätellä, kuinka moni oli työnantajansa lähettämänä Lähetysjuhlilla. Tulos kuitenkin vahvistaa sen, että vaikka juhlille tulisiin työn takia, ei kuitenkaan tulla viran puolesta, vaan pikemminkin kiinnostuksesta lähetystyötä kohtaan. Nuorimmat ja vanhimmat vastaajaryhmät eivät luonnollisesti olleet työn takia Lähetysjuhlilla. Vähiten kirkossa käyvät ja vähiten aktiiviset seurakunnassaan eivät myöskään ole työn vuoksi Lähetysjuhlilla. Tämä herättää pohtimaan, miten juhlien ohjelmassa huomioitaisiin toisaalta työn vuoksi tulevat ja toisaalta ne, jotka tulevat muuten vain spontaanisti tai kokeilumielellä. Lisäksi työn takia osallistumisessa on laatueroja ja joukko erilaisia ammatillisia syitä. Lähetysjuhlat voisi perustellusti olla ammatillisen lisäkoulutuksen tapahtuma, mikä vahvistaisi seuran vaikuttamistyötä.

Erilaisuuden kohtaaminen ei ollut millekään osallistujaryhmälle painava syy osallistua Lähetysjuhlille. Lähetysjuhlavieraiden kiinnostus oppia muista uskonnoista tai kohdata eri tavalla uskovia ihmisiä oli laimeaa. Erilaisuuden kohtaaminen on Lähetysseuran intressien mukaan perusta moniarvoisuudelle, monikulttuurisuudelle ja uskontodialogille, minkä vuoksi tulos soittaa hälytyskelloja. Viesti ei ole mennyt perille lähetysväen parissa. Juhlien järjestäjien pitää miettiä toimenpiteitä, joilla kävijät saadaan Lähetysseuran tavoitteiden taakse. Jos Suomen Lähetysseura – kannattajineen – ei ole edelläkävijä erilaisuuden kohtaamisessa, mikä tai kuka muu se voisi kirkon kontekstissa olla? Tutkimuksen tulos nostaa esiin monia muitakin kysymyksiä: Pitäisikö Lähetysjuhlille kutsua rohkeasti erilaisten katsomusten edustajia? Onko uskontodialogille sijaa muualla kuin teologisessa symposiumissa? Missä kohdataan moniuskontoisuuden haasteet? Erilaisuuden kohtaaminen ei ole asenteellisesti eikä sosiaalisesti helppoa. Kohtaamista opitaan ajan kanssa vähitellen. Lähetysjuhlien ohjelmaan voisi liittää tavoitteellisia ja rohkeita sisältöjä, jotka tukisivat erilaisuuden kohtaamista.

Keskimääräinen kävijä ei tule Lähetysjuhlille *paremman tekemisen puutteessa*. Tutkimustulosten tarkka lukeminen paljastaa hyvin tärkeän seikan. Lähetysjuhlille osallistui joukko ihmisiä, jotka ovat tulleet muita kävijöitä enemmän juuri paremman tekemisen puutteessa, spontaanisti tai ohi kulkiessaan, ehkä jonkun toisen henkilön pyynnöstä. He olivat enimmäkseen ensikertalaisia Lähetysjuhlilla, kävivät harvoin kirkossa ja olivat muita osallistujia passiivisempia seurakuntalaisia, myös vähemmän hurskasta väkeä jumalasuhteen määritelmänsä perusteella. Lähetystyöstä he eivät olleet yhtä kiinnostuneita kuin muut. Sopisiko näitä eksyneitä olla enemmänkin, ja miten heidän odotuksensa voitaisiin ennakoida juhlien suunnittelussa? On vaikea arvioida, oliko edellä kuvattu osallistujajoukko vain Helsingin Lähetysjuhlien erityisryhmä. Miten heitä voisi tavoittaa muualla?

8.3 Lähetysjuhlien luonne

Lähetysjuhlille osallistuneiden arvioiden mukaan Helsingin Lähetysjuhlat olivat monikulttuurinen, monipuolinen ja lähetystyöhön innostava tapahtuma, josta ei hengellisyyttä ja musiikkia ollut unohdettu. Tämä kaikki vastaa varmasti juhlien järjestäjien toiveita. Kokonaiskuva oli, että Lähetysjuhlat olivat merkityksellinen ja monipuolinen tapahtuma. Vastaajat pitivät Lähetysjuhliä melko hengellisenä tapahtumana, vaikka niiden julistuksellisesta luonteesta ei oltu aivan vakuuttuneita. Lähetystyötä juhlilla ei korostettu ainakaan liikaa, päinvastoin, lähetysten esillä pitämistä olisi toivottu enemmän. Kokonaisuutena arvioiden kävijät olivat sängen tyytyväisiä Lähetysjuhlisiin. Ne olivat luonteeltaan kävijöille sopivat. Yksi hämmennystä aiheuttanut seikka oli lähetystyön korostus, tai sen puute. Lähetystyön paikka Lähetysjuhlilla jäi osallistujille epäselväksi.

Naisten ja miesten kokemukset Lähetysjuhlista poikkesivat siinä, että naisten mukaan juhlat olivat luonteeltaan monipuolisemmat, miehet puolestaan kokivat Lähetysjuhlat hieman epäonnistuneempina. Vastaamispaikka selitti eroja. Vuosikokouksessa kyselyyn vastanneille miehille ei ollut muodostunut kattavaa kokonaiskuvaa juhlien luonteesta. Ensikertalaiset samoin kuin nuoremmat vastaajat pitivät Lähetysjuhliä vähemmän monipuolisina ja onnistuneina kuin Lähetysjuhla-konkarit, yli kymmenen kertaa käyneet. Ensikertalaiset olivat kriittisempiä juhlia kohtaan, he ehkä näkivät ohjelmassa sellaista, mikä on konkareille tuttua ja kuuluu Lähetysjuhlisiin luonnostaan. Lähetysjuhlien kehittämisen kannalta uusien kävijöiden ääntä kannattaa kuunnella. Eivät he muuten vakiinnu juhlilla kävijöiksi. Jos taas jatkossa halutaan tehdä iäkkäämpiä ja kokeneita juhlilla kävijöitä palveleva ohjelma, kannattaa toimia kuten ennenkin. Perusteltua tämä on siksi, että näin palvelaan juhlilla kävijöiden enemmistöä. Lähetysjuhlisiin ei liittynyt äärimmäisen voimakkaita tunteita, mutta juhlilla koetut ja niihin liittyvät tunteet olivat selvästi positiivisia vastakkaisilla adjektiivipareilla mitattuna. Juhliä kuvaavat jonkin verran – ei totaalisesti – seuraavat määreet: mukava, elämänmakuinen, mieleenpainuva, aito, uudistushaluinen, suvaitseva ja hauska. Juhlien tiedollisen sisällön arvioinnit olivat myönteisiä. Monikulttuurisuus, ajankohtaisuus ja tarpeellisuus kuvasivat vastaajien näkemyksiä tapahtumasta. Uskottavuus, hengellisyys ja kirkon oppiin sitoutuminen olivat miesten arvioinneissa alhaalla. Monelle miehelle juhlat eivät tarjonneet kognitiivisesti käyviä vastauksia. He eivät myöskään kokemuksellisesti olleet yhtä vahvasti mukana lähetysjuhlilla kuin naiset.

8.4 Lähetysjuhlien painopisteet

Kyselyyn osallistuneet lähetysjuhlavieraat pitivät kaikkia lähetystyön osa-alueita tärkeinä. Erot yksittäisten muuttujien välillä eivät olleet kovin suuria, alhaisinkin keskiarvo oli 3.5 asteikolla yhdestä viiteen. Usein yritysten ja järjestöjen tavoitteiden tai strategisten painotusten tutkiminen tuottaa edellä kuvatun kaltaisen tuloksen: kaikki arvostavat asetettuja tavoitteita, sellaisiksi ne on muotoiltu ja toteutettaviksi tarkoitettu. Tämä ei tietenkään vähennä vastaajien mielipiteenilmausten arvoa. Tämän tutkimuksen tulos osoitti, että lähetystyö kaikessa monimuotoisuudessaan on tärkeää. Samalla se nostaa pohdittavaksi ongelman: mihin oikeastaan tulisi keskittyä? Mikä on todella tärkeä kehitystehtävä, kun kaikkea ei voi kerralla kehittää? Tätä voi pohtia, kun otamme nyt esille korkeimmat keskiarvot saaneet muuttujat.

Saatujen vastausten mukaan Lähetysjuhlilla tulisi paneutua erityisesti nuorison lähetyskasvatukseen, työhön ei-kristittyjen parissa, julistustyöhön ja tiedon jakamiseen. Ei aivan niin paljon, mutta kuitenkin melko paljon pitäisi paneutua yhteistyökirkkojen työhön, monikulttuurisuuteen Suomessa, uskontojen kohtaamiseen ja kulttuurienvälisyyteen. Naiset toivoisivat enemmän kuin miehet panostusta yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja nuorten lähetyskasvatukseen. Naisten huoli lähetyskasvatuksesta selittyy ainakin jossain määrin sillä, että naiset ovat enemmän mukana kasvatustehtävissä. Olisi voinut olettaa, että yhteiskunnalliset kysymykset olisivat olleet tärkeitä miehille. Näin ei ollut, muitakaan erityispainotuksia miehillä ei ollut.

Iän lisääntyessä toivottaisiin enemmän panostusta lähetystyön oikeutuksen pohdintaan, uskon kysymysten käsittelyyn ja sielunhoidollisiin kysymyksiin. Vähemmän panostusta panotaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Ikä tuo perspektiiviä pohtia, mitä lähetystyö on ja mitä usko on. Näitä kristinuskon peruskysymyksiä sopii aina tarkastella, myös Lähetysjuhlilla. Jos ensikertalaiset päättäisivät, mihin Lähetysjuhlilla tulisi paneutua, olisi juhlilla vahva tiedollinen panos. Keskityttäisiin ei-kristittyjen parissa tehtävään työhön ja monikulttuurisuuden kysymyksiin kotimaassa. Luonnollisesti ensikertalaiset itse janoavat tietoa lähetyksestä ja Lähetysseurasta. He kannattavat, niin sanoen, perinteistä pakanalähetystä, mutta ymmärtävät myös kotimaan uskonnollisen kentän muuttumisen.

Jos muut osallistumisryhmät (tutustuja – vakiintunut kävijä – konkari) saisivat päättää lähetysjuhlien panostuksesta, nuorison kasvatusta olisi tärkein, evankeliumin julistus toiseksi tärkein ja kolmantena toiminta ei-kristittyjen parissa, paitsi konkareilla yhteistyökirkkojen työ. Mielenkiintoista on, että evankeliumin julistus nousee ohi ei-kristittyjen parissa tehtävän työn. Näillä ryhmillä on huoli myös kotimaan lähetyksestä, ei yksistään ulkolähetyksestä. Jumalakuva erotteli vastaajia siinä, mihin Lähetysjuhlilla tulisi paneutua. Lujemmin uskovat panostaisivat enemmän julistukseen ja hengellisiin kysymyksiin ja vastaavasti vähemmän yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Tulos on ymmärrettävä, mutta antaa aiheen kysyä Lähetysjuhlien profiilista. Mennäkö muiden hengellisten kesäjuhlien suuntaan vai korostaako seuran omaa työtä?

Mielenkiintoinen näkökulma on, mihin eri paikoissa kyselyyn vastanneet haluaisivat Lähetysjuhlilla paneuduttavan. Se kertoo, olivatko he ikään kuin päätyneet oikeaan paikkaan Helsingin Lähetysjuhlilla, eli sen ohjelman ääreen jota toivoivat. Alppilassa vastanneet satasivat ei-kristittyjen parissa toimimiseen, Agricolassa vastanneille sekä yhteiskunnalliset että lähetykseen liittyvät kysymykset olivat tärkeitä. Kokonaistulkinnan kannalta tämä selkeä tulos on yllätyksellinen, sillä juuri Alppilan kirkon suunniteltiin olevan urbaanin uskon, etsijöiden, epäilijöiden ja kyselijöiden paikka. Kuitenkin juuri he korostivat Lähetysseuran työtä ei-kristittyjen parissa. Agricolan kirkolla vastaajia oli vähän, eikä pienestä joukosta voi tehdä yleistävää tulkintaa. Mielenkiintoista kuitenkin on, että Agricolan vastaajajoukko, ehkä iästään johtuen, oli laajasti sekä yhteiskunnallisesti että lähetyksellisesti innostunutta väkeä.

Lähetysseuran strategian tavoitteet olivat eri lailla painottuneina Lähetysjuhlilla. Mikäli tavoitteet on kirjattu strategiaan tärkeysjärjestyksessä, on syytä miettiä, miksi julistustyö ei näkynyt Lähetysjuhlilla niin paljon kuin sen strategian mukaan pitäisi. Samoin yhteiskunnallisen vaikuttamisen ja kumppanien omaehtoisuuden tavoitteet jäivät vastaajien kokemuksissa painoarvoaan vähemmälle huomiolle. Tärkeää tietenkin on, että ihmisoikeudet, köyhyyden poistaminen ja uskontojen kohtaaminen onnistuttiin tuomaan juhlavieraiden tietoisuuteen. Juuri näihin Helsingin Lähetysjuhlilla haluttiin panostaa.

Tutkimuksen tuloksissa huomio kiinnittyi siihen, etteivät nuoret ja opiskelijat nähneet juhilla Lähetysseuran yhteiskunnallista vaikuttavuutta niin paljon kuin keski-ikäiset ja eläkeläiset. Yhteiskunnallinen osallistuminen ja vaikuttaminen kiinnostavat juuri nuoria. Jos heillä ei ole kokemusta vaikuttamismahdollisuuksista Lähetysseuran puitteissa, etsivät he vaikutuskanavansa muualta. Vielä tulokset osoittivat Agricolan kirkolla vastanneiden ja nuorten/nuorten aikuisten erottuvan siinä, etteivät he nähneet Lähetysjuhlilla viitteitä yhteistyökirkkojen omaehtoisuuden lisääntymisestä. Kyseessä ovat pitkälti samat vastaajat. Heillä ei ehkä ole vielä pitkää perspektiiviä Lähetysjuhlilla, eikä lähetystyön tuntemusta. Näin ollen nuoret eivät ole pystyneet arvioimaan omaehtoisuuden muutosta samalla tavalla kuin aikuisemmat ihmiset.

Kyselyyn vastanneista 74 prosenttia toivoi jokavuotisia Lähetysjuhlia ja 21 prosenttia joka toinen vuosi pidettäviä juhlia. Kestoa kysyttäessä vastaajat jakautuivat kahtia: 51 prosenttia säilyttäisi kolmipäiväiset Lähetysjuhlat, 44 prosenttia lyhentäisi juhlit kaksipäiväisiksi. Yksitai kolmipäiväisiä toivoivat hyvin harvat. Kävijäkyselyn perusteella juhlien frekvenssin harventaminen herättäisi enemmistössä närää. Juhlien keston lyhentäminen ei todennäköisesti kohtaisi niin suurta vastustusta.

8.5 Lahjoittaminen

Kyselyn vastanneista lähes puolet (47 %) oli säännöllisiä lahjoittajia Lähetysseuralle. Jonkin verran vähemmän (40 %) oli niitä, jotka olivat lahjoittaneet kerran tai pari viimeisen vuoden aikana. Ei-lahjoittajia oli 13 prosenttia. Vakauden kannalta säännöllisten lahjoittajien määrän kasvu olisi toivottavaa. Satunnaisten lahjoittajien (1–2 krt./v.) varaan ei voi rakentaa taloutta. Ei-lahjoittamisen ja säännöllisen lahjoittamisen taustatekijöitä tarkasteltiin logististen regressiomallien avulla. Mallien avulla selittäminen antoi selkeän kuvan joistakin lahjoittamiseen vaikuttaneista tekijöistä ja niiden painoarvosta.

Ensimmäisen mallin (ei-lahjoittaja-regressiomalli) perusteella henkilö, joka ei lahjoita, on todennäköisemmin mies kuin nainen, nuori kuin vanha. Naisilla on 2.5 kertaa pienempi riski olla lahjoittamatta, ja jokainen ikävuosi lisää todennäköisyyttä lahjoittaa. Ei-lahjoittajilla ei ole vuosien lähetysjuhlartutiinia, koska osallistumiskertojen lisääntymisen myötä halu – tai ainakin todennäköisyys – lahjoittaa kasvaa. Onko olemassa miehille sopivampia tapoja lahjoittaa tai taloudellisen tuen erityiskohteita? Voisiko tukea ylipäättään antaa eri tavoin, ei vain lahjoittamalla? Luonnollisesti nuorten/nuorten aikuisten taloudellinen tilanne vaikuttaa lahjoittamiseen. Lahjoittamisen kannalta suuri kysymys on sitoutuminen Lähetysseuraan ja lähetysjuhlisiin, koska pitkän linjan osallistujat ovat säännöllisimpiä lahjoittajia.

Toinen regressiomalli pyrki selittämään säännöllisten lahjoittajien taustaa. Takaa paljastui tuttu tekijä: osallistumiskerrat Lähetysjuhlille. Osallistumiskertojen lisääntyminen miltei tuplaa todennäköisyyden olla säännöllinen lahjoittaja. Toinen kiinnostava tekijä oli seurakuntaan sitoutuminen. Aktiiviseurakuntalainen lahjoittaa säännöllisesti 3.5 kertaa varmemmin kuin passiivinen. Seurakunnassaan aktiiviset ovat lähetysväkeä. Lähetysseuran puolelta ajatellen kannattaisi kenties panostaa juuri yhteistyöhön seurakuntien kanssa. Se voisi vaikuttaa välillisesti myös lahjoituksiin.

Lahjoittamisen lisäämiseen vaikuttaisi voimakkaimmin, jos keskityttäisiin työhön köyhyyttä vastaan, myös ulkomaisten kumppanien omaehtoisuuden tukeminen auttaisi asiassa. Nämä kaksi asiaa ovat sisäkkäisiä, köyhyyttä vastustetaan parhaiten omaehtoisuutta lisäämällä.

Kyselyyn vastanneiden mukaan kristillisen todistuksen ja julistuksen asiat edistäisivät heidän lahjoittamistaan, kuten myös ihmisoikeuksien puolustaminen.

On joukko asioita, joiden yhteys lahjoittamisen lisääntymiseen on suhteellisen neutraali. Näitä ovat Lähetysseuran henkilöstön ammattitaito, seuran johtajuus, yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja uskontojen kohtaamiseen keskittyminen. Tämä osoittaa, että vastaajat ajattelivat ”sisältö edellä” lahjoittamista. Panostus auttamiseen ja julistukseen parantavat lahjoittamismotivaatiota eniten. Tulos osoittaa myös sen, ettei lahjoittajilla ole tietoa tai mielenkiintoa Lähetysseuran henkilöstö- tai johtamisrakenteista. Tietenkin on mahdollista, että niiden oletetaan ilman muuta tukevan sisällöllisesti tärkeää toimintaa, johon lahjan voi mieluusti antaa. Lahjoittaminen on henkilökohtainen asia. Tätä tukee se, että tukijoiden määrän kasvu tai tuottojen lisääntyminen ei innostaisi lahjoittamaan henkilökohtaisesti lisää. Oman taloustilanteen koheneminen vaikuttaisi kahdella henkilöllä kymmenestä lahjoittamista lisäävästi. Saman verran olisi heitä, joilla talouden koheneminen ei vaikuttaisi. Siispä aikojen ja talouden paranemisesta ei olisi odotettavissa erityisen suurta muutosta lahjoittamiseen.

Köyhyyden vastaiseen työhön keskittyminen vaikuttaisi naisten lahjoitusten määrään enemmän kuin miesten. Niin myös yrittäjistä, opiskelijoista ja työntekijöistä hyvin monet antaisivat enemmän, jos Lähetysseura keskittyisi köyhyyden vastaiseen työhön. Varainhankinnan kannalta tärkeä tulos on, että nykyisellään satunnaisista lahjoittajista 70 prosenttia ja säännöllisistä lahjoittajista 57 prosenttia hyvin todennäköisesti lisäisi lahjoittamistaan, jos keskityttäisiin enemmän köyhyyden vastaiseen työhön. Ja mikä mielenkiintoista, ei-lahjoittajista 53 prosenttia todennäköisesti ryhtyisi lahjoittajaksi.

Jos julistustyötä painotettaisiin enemmän, vakiintuneet Lähetysjuhlilla kävijät todennäköisesti lahjoittaisivat enemmän, myös yrittäjät ja työntekijä-luokkaan kuuluvat. Julistustyön painotuksen lisääminen lisäisi jo nyt säännöllisten lahjoittajien lahjoitusten määrää, mutta satunnaisiin lahjoittajiin vaikutus olisi vähäinen, eikä ei-lahjoittajista monikaan aloittaisi lahjoittamista julistustyön vahvistamisen vuoksi. Jos Lähetysseura tukisi vahvasti uskontojen kohtaamiseen liittyvää toimintaa, ensikertalaisista ja tutustujista puolet lahjoittaisi enemmän. Ikäryhmistä nuoret/nuoret aikuiset lisäisivät eniten (53 %) lahjoituksiaan, keski-ikäiset jonkin verran (46 %) ja eläkeläiset (44 %). Nyt ei-lahjoittajat ja säännölliset lahjoittajat lisäisivät todennäköisesti tukeaan, sen sijaan satunnaisten lahjoittajien taloudelliseen tukeen ei uskontojen kohtaamisen korostaminen vaikuttaisi.

KIRJALLISUUS

Bourdieu, Pierre

1986 The Forms of Capital. – Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education. Ed. by J. G. Richardson. New York: Greenwood Press. 241–258.

Coleman, John A.

2003 Religious Social Capital: its nature, social location, and limits. – Religion as Social Capital: producing the common good. Ed. by Corwin Smidt. Waco/Texas: Baylor University Press. 33–47.

Haastettu kirkko

2012 Haastettu kirkko: Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008–2011. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 115. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Häuberer, Julia

2011 Social Capital Theory: towards a methodological foundation. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften.

Monikasvoinen kirkko

2008 Monikasvoinen kirkko: Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004–2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 103. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Myers, Scott M.

2000 The Impact of Religious Involvement on Migration. – Social Forces 79(2), 755–783.

Nelson, James M.

2009 Psychology, Religion, and Spirituality. New York: Springer.

Putnam, Robert

2000 Bowling Alone: the collapse and revival of American community. New York: Simon & Schuster.

Ruuskanen, Petri

2001 Sosiaalinen pääoma – käsitteet, suuntaukset ja mekanismit. VATT-tutkimuksia 81. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.

Salminen, Veli-Matti

2014 Osallistumattomien yhteisö? Kansankirkon passiiviset jäsenet tarkastelussa. – Leikkauspintoja kirkon jäsenyyteen. Toim. Maarit Hytönen, Kimmo Ketola, Veli-Matti Salminen & Hanna Salomäki. Kirkon tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja 35. 40–60.

Salomäki, Hanna

2010 Herätysliikkeisiin osallistuminen ja sitoutuminen. Diss. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 113. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.

Smidt, Corwin

2003 Introduction. – Religion as Social Capital: producing the common good. Ed. by Corwin Smidt. Waco/Texas: Baylor University Press. 1–18.

Suomen Lähetysseuran strategia 2010–2015.

Suomen Lähetysseuran strategia 2010–2015. www.suomenlahetykseura.fi/ls_fi/www/lahetykseura/etusivu/suomen_lahetykseura/arvot_ja_strategia/ (luettu 14.3.2014).

Travers, Robert M. W.

1978 An Introduction to Educational Research. New York: Macmillan Publishing Co.

Lähetystyo ja lahetyskannatus ovat olleet viime vuosina keskustelun polttopisteessa. Muutoksia ja myllerryksia on tapahtunut myos Suomen Lahetysseurassa.

Tama tutkimus kasittelee lahetystyota ruohonjuuritason nakokulmasta. Tutkimuksessa tarkastellaan Suomen Lahetysseuran jarjestamille Lahetysjuhlille osallistuneiden kasityksia, mielipiteita ja asenteita lahetystyosta ja Lahetysjuhlilta. Tutkimusaineisto kerattiin kyselylomakkeella kesakuussa 2013 Helsingissa pidetyiltä Lahetysjuhlilta. Aineisto on analysoitu tilastollisia tutkimusmenetelmiä kayttaen. Sosiaalinen paaoma alakasitteineen muodostaa tutkimuksen viitekehysten, johon myos tutkimustuloksia suhteutetaan.

Tutkimus osoittaa, etta Lahetysjuhlille osallistuu kirkollisesti suuntautunutta keski-ikaista ja sita vanhempaa vakea. Lahetysjuhlit kokoavat lahialueilta eniten kavijaita. Lahetysjuhlille tullaan kiinnostuksesta lahetystyota kohtaan ja vanhasta tottumuksesta. Spontaanisti tulleita ei kovin paljoa joukossa ollut. Paaasaaentoisesti Lahetysjuhlia pidetaan merkityksellisenä ja monipuolisena tapahtumana. Kokemuksissa oli eroja sukupuolen, ian ja kayntikertojen perusteella.

Lahetysjuhlien ydintehtavia tulosten mukaan tulisi olla nuorten lahetyskasvatus, tyo eikristittyjen parissa, julistustyo ja lahetystiedon ja -tietoisuuden lisaaaminen. Lahetysvaki toivoo jokavuotisia Lahetysjuhlia, noin puolelle vastaajajoukosta riittaisi kaksipäivaiset juhlit kolmipäiväisten sijaan. Tulokset osoittavat, etta naiset ja iakkäämmät ovat todennakoisempia lahjoittajia lahetystyohon. Myos seurakunta-aktiivisuus ja tieto siitä, mihin rahat menevat, lisaä lahjoitushalukkuutta.

Tutkimusjoukosta suuri osa oli seurakunta-aktiiveja. Näin tuloksilla on merkitystä arvioitaessa tämän noin 16 prosenttia kirkon jäsenistöstä kattavan ryhmän sosiaalisen paaoman muodostumista ja heidan nakemyksiaan kirkon perustehtavista: lahetyksesta ja kasvatukselta.

Tutkimusraportin ovat kirjoittaneet Helsingin yliopiston uskonnonpedagogiikan professori Antti Rasänen ja Suomen Lahetysseuran seurakuntapalvelun päällikkö TT Timo Ryhänen.

KIRKON TUTKIMUSKESKUS[†]

**SUOMEN[†]
EV. LUT.
KIRKKO**